

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِثَقْفِي يَا كَرِيمُ
 الخلد لله الذي خلق بعظمته سبع سموات متباهاً ورفع بقوته سماها فسوقها
 وارفع قندها بناج واد القسوج حيث قال والسماء ذات البروج وجعلها
 مواضع للنفوس الخوار الكائنات حيث صارت علماني حسن الدروج وصرفها
 دليلاً قاطعاً منحتها ونبيلاً سديداً مفصلاً قدومه سبحانه
 سبحانه ما اعظم شأنك وما ابهر برهانك انت الذي توحد بالقره
 القاهره وتفرق بالقدرة الباهره **لمش** اي خذوا ونعظاً بخر وجود عالم
 استغفستاً فلكوا بخره كبر باهمه تولى ان حضرت ببحون زجود ازلت
 جند وچونى شرع بيدا بعميو كرمه واحدى جلد اشيا بى بكي تو كواه
 بزمان هرات الملكدوات الله اسماها ارحم كرم تحت حجاب
 رسته وى هم خاكست وهو انشروا آب بيش چو كان قضات فلك كوى مثال
 كشته غلطان زهى قوت حتى و متعال اي خرمند نظر بار و معارف پرور
 كروى خرج و كواكب كدر و مست كره كايديت شمه از قدت وى ش نظر
 كوى سبحانه لا علم لنا و بلكند و فضل علمه خصصه بيش برفا و لا كالمخلوق المخلوقه
 الذى شهد النبوة السماك و السماك و اضمحل الملا تحت شعاع بيشنا ملتة كرفيعه
 و صار بيم القم نونين باليف اصبع بده الوسيعة و شعاع شعاعه تير و عوبه بجمع
 و استبان دينه المبين كالشمس في وسط النهار **لمش** اي رؤسوفه مظهر لطف بجان
 كروه با ذات شريف تو مباهات جهان نوب ان معجزه پرواز سعادت كه بيه
 راه كه كروه طفبان بتواورد ايمان نولى ان ما به هستي كه زرو ب عالمه
 سروا كتم عدم در حجات امكان خاك بوسى درت در دل كروون مضمره
 بقدرش خورده هر روز شنان شد كرد ان سعد ذابج بخصم نو كشيده خنجره
 نسطا بيزى طوف حرمت در طيران صل الله عليه و على اله الذين نجوم الهدى
 و سعداء الورى اطلع الزمان و مطلع الفرقان و تعاقب الحدائق و تجدد الملوك
بعده بوفير قصير الباعه و حقيق قليل البضاعه **بسر** اي لطف كرم بجان قهرمت

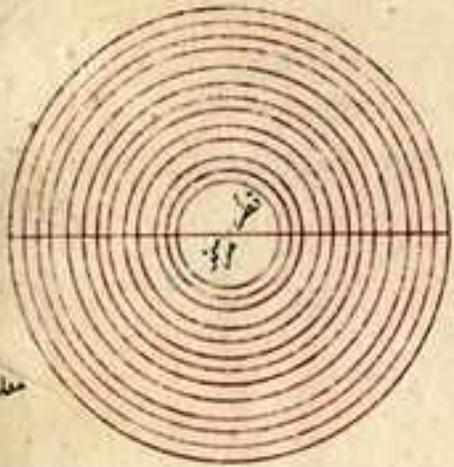
چهره بخندره مقالدي بومنونال او زره پرد مکتا و في تلك نغمه سخن ابله بومقول ترا نه
 اولو که ارتفاع کبر ان افتاب اسما فضيلت ظاهر و منتستان رباحين رياست حکمت
 ديا ضيه باهره در که علوات ربع مقنطره و سيله معرفت اوقات صلوات على شاره
 صلوات الصلوات در کچه بوبابده جا بک سواران ميدان دانشورى و کوي بازان
 مضمار هر پروى ترکى و ناذى و ذرى کتب تصنيف و حسب المقدر و مسائل
 تاليف ايتى در شکر الله سيعم بکهن هر بى کما هو اللاتق استيفاع و علمها بمتناسب
 استقصا بتمجوب جمال مقصود برده اجماله مخفى و عروس مرام حمله اجماله
 خافي قلمشده لهذا بوبنده ضعيف خطا کار و بعد ضعيف جرم کرد از اسهل
 عبارت و اوضح اشارت ابله بورساله مشکين کلاله بونميد شيرين مقاله
 وساطت و اسطى قلمه سواب رقم ابله راسته و حواهم مقدما و مباحث ابله
 کرد و کوشين بر راسته فله **لمش** بوعروس حکوم شد جلوه کرد و لباس
 با تخی اي برهنه کز حره ترکى است اين رشک تيان مدح او شايد بترکى در زبان
 و مشهور در رأى اصابت بى اى اصحا و حدان و ارباب عرفا نذر که بر بزرگامال البيار
 و سبکده صحیحى المعيار مارا ملکه بر نام اورک سکه اعتبار ابله مسکوک اوليه
 با زار صرافان دقيقي شناسى ده نارايج و متروک اولو **لمش** بسم و زرو تا
 بناشد نقش رخ نام شهمى سرخ رو بى شان بناشد بيش صرافان دهر
 شاه خاور تا نزد بر نقره مده سکه مى نشد در خانه ضراى کرد و نه بدر
بقره لهذا بوجاله في ملائک تا سکه التفات حضرت مخدوم عالينما کام رواد
 کامياب عزت و رفعت مدار مرويت و قنوت اقتدار ستوده اطوار مکرمت
 آثار احسان شعار ذى الراى الصائب و الفكر الناقب معرفت دوست
 و صاحب هر روز مصددا و صاحبده و محبت کستر **لمش** انکما ذراى
 ميزش سقف خضر نو بيا ب روى غير از عجم لطف او کرد و در مبتال
 الذى کلاک القلم عن بيان کل محامده و عى قلم الکساعن تعداد اوصاف و فنا
لمش نام زد کرده سپهر نه طاق بوالفضائل دل و دانا اسحاق الله
 اجعل مقدمات نيانه منبجده لادمال و قلبه موطن الصنوف المعرف و فصول الافضل
 عمر ان عمره و شيد ببيان وجوده فانص الجود مقروبا با انواع حصص المقصود
 ما سطلت الكواكب من الافاق و ما لى فى القران ابراهيم و اسحاق ابله شرفنا و سرفراز

لمش

مذکور

اولد فخر سخن ظهورده صورت نما و مجرای بروزده ظاهر و هویدا اولد **مذکور**
 اقباب الثقات برتواند از اولسه ذره و شن و لما زدی ظاهر بومقابی بهمال
 حمدسه مظهر لطف فیض سخن اولوب شه شه ظهوره عبرت اولدی منه مثال
اجمال یونوع و سنی مانند بر مقدمه دل بسند ابله تاج و در بر مقصد دل
 بیونذ لیل زور کمر و پای اختتامی خاتم ابله مخجل و مقدمه مذکوره جواهر حساب
 متفرقه ابله مکمل و مقصد مسفوره در غر را بواجبستی ابله مکر قلندکی نفعده
 بها و سائر الراغبین پنجاه مرتبه محمد صلی الله علیه و سلم ما طلع النجم و السهام **مقدمه**
 اول انبیا بیاتده در که مقصوده شروع اول علی طالع ابله هم و همی راغبه الزمندی
 بونزه اوج محبت وارد **المختار اول** فی بیان انبیا متفرقه معلوم اولد که عالم
 بر کوه در کوه بر طوبی و در عبارند در اندک جاق و سطنده فرض اولنا نقطه دن جمع طرافه
 خطوط مستقیمه اخراج اولوب جمله برابر اول اول نقطه بر مرکز و خطله انصاف
 اقطار دی نور اگر کوه نلک بر با تندن بر خط هر کزه اوغرا بوب طرف اخر محقق اول
 خطه قطر تسمیه اول نور برین شکل **مقدمه**
 کوه عالم اول اوج قاندر طغوزی
 عنصره ذ اوله عالم اثر و عالم اوله
 کون و فساد اطلاق اول نور اوله
 فلک اطلس و فلک الما فلک در سخن دیونجه
 اصلا موجود اولدی فی اعون اکا محدد جهات در برابر اکتی فلک بر وجد که اوله اوله
 ایک برج اندن اعتبار اول نور فلک ثواب سخن در برابر اکتی فلک جلد در سخن فلک
 منتشره بر سخن فلک هر جدر سخن فلک شمرد بر سخن فلک زهره در سخن سخن فلک
 عطارد در سخن فلک قمر در فلک مذکوره بوفلک را با نکه عادی اولد زره بوفلک
 اعتبار اولوب تعداد اول نور تکیه بونظمه مذکور در افزینده بری و فلک
 وانکه نه افزیده چرخ فلک بر یک ماه و بر دو م تراست با زانهید و سوم تراست
 شمس بر چرخ جا تراست مدام همو بر چرخ پنجم بهرام ششمین چرخ شتری در آن
 هفتمین است مکر کیوان با زهشم که تابانات برکت در بر و نهم که جمله در است
 اوهمی در دنیا ساید چرخ انجم بکشتن ساید او سخن کوه انا را اولد بر سخن
 بول اولد اکتی کوه ما در اولد او سخن کوه ارض در لکن کوه ماکره ارض بر کوه کلند

مذکور

مذکور کوه لر بر برینجا احاطه ایتشد بر مرکز لری مرکز ارضه که مرکز
 عالم تسمیه اول نور فلک اعظمه اصلا کوبک یوقدر فلک هر جدره اولان
 کوبک سیاره در و در سخن معلوم اولد که فلک کده در و اثر غیر نامتناهی به فرض
 اول نور بعضی عظمه بعضی صغیره عظیم کوه عالمی تصفیه ایدند بر سخن قاطع
 فرض اولن مرکز عالمه اوغرا به صغیره بونکه خلاصید برین سخن بر عمل ایدند
 لازم اولان دو ابری بیان ایده **معدل النهار** فلک اعظمه سطحه متحد
 مفروضه در اثر در عظیمه در که قطب لری قطبی العالم دی نور سانات الشمس
 طرفنده اولان قطب شمالی مقابلنده اولان قطب جنوبی دی نور قطب دیو
 اول نقطه بر در مرکز دایره دیو بعدی جمیع طرفند برابر اوله دایره حرکت
 ایتد که حرکت ایتیمه و کوه ارضه و زنده دایره مذکوره نلک سطحه
 حاصل اولان دایره صغیره به خط استوائ تسمیه اول نور معدل النهار تسمیه
 اولند فی نلک وجهی بود که شمس حرکت دایره سیکه اکا کله کده جمیع اقله
 یکجه کوند بر اثر اول نور **منطقه البروج** فلک اعظمه سطحه مفروضه در دایره
 عظیمه در قطب لری قطبی البروج تسمیه اول نور معدل النهار سطحه کله
 بلکه معدل ایلد اکتی نقطه ده تقاطع ایدند اول نقطه لره اعتدال نقطه لری
 تسمیه اول نور بری اول حمل و بری اول میزان در بود اثره نلک نصف قطب شمالی
 و نصف قطب جنوبی هر فلک بر واقع اولوب هر نصفنده التیش بر سخن وارد
 ز بر بوفلک را با بی هر دایره بی او جیوز التیش بخش ایدوب هر بخش بر
 در جبهه بوب و هر بر سخن او نوز در جبهه تقسیمه ایدد لری سخن بوز
 سکان در جبهه اولور که دایره مذکوره نلک نصفی در لازم کله یکی بر وجه
 نصف شمالی و نصفی جنوبی اوله بروج شمالیه نلک منصفنده راس هر طایه واقع
 اولوب اکا انقلاب صغیره بروج جنوبیه نلک منصفنده راس جبهه واقع اولو
 اکا انقلاب شتوی تسمیه اول نور ز بر شمس اولد کله کده ایام صیفده کوند قسا لفته
 با شلر و شمس نلک کله کده ایام شتاده کوند از و زانغه با شلر بروج شمالیه
 نلک ساسیه بونلر در حمل نوره جوزا سرطان اسد سنبله بروج
 جنوبیه نلک ساسیه بونلر در میزان عقرب قوس جدی دلو حوت
 تکیه بونظمه بیان اولنشد بر بجهاد ایدم که از مشرق براد در نلک

مذکور

مذکور

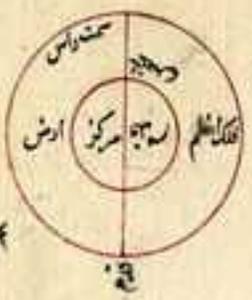
جله در تبیج و در تلبیل حتی لا موت چون حمل پس نور و جوز این بر طوا و اسد
 سنبله میزان و عقرب قوس جدی و دلو و حوت چون اکثر معروضه طرف شمال
 و اقل بود حتی که کوره تقسیم اولی باشد شمالی و کوره کعبه و کوندز که از آن
 و تقسیم لوبین شمک بر جده سر سینه کوره بیانه ایدله معلوم اول که شمس
 بر جرم کویدر که وجه فلک باشد در لکن مرکزی منطقه برو حاک سطحی ابر
 حرکت ذاتیه سبیل اولی بر جی بر سننه شمسه در و ایدر اول جمله کلد که
 جمیع معنوره ده کعبه و کوندز برابر اولوز و لغد احسن من قال فيه **بیت**
 ایوی انشیر و وجودنا بره بر ایدر کافور خشک کورد با مشک تر برابر
 اول حمل کجوت تا زاس هر طانه وارجه کعبه فسا لوب کوندز اول زمانغه باشلر
 پس شمک حمل و نور و جوز اینی سر ایدگی مدته فصل ربع دیر اول طانه
 کلد یکی وقت طول نما در رجه کوندز تقسیم کعبه و کوندز با شلر تا اول
 میزان و ایدر که وارد قله کعبه و کوندز بر ابر اولوز پس شمک بر طوا و اسد
 و سنبله سر ایدگی مدته فصل صیف دیر لاندن صکر کعبه و از انوب کوندز
 تقسیم باشلر تا اول جدی کلگی که کلد که اطول لیل اولوز خلق اکاش بلدا
 پس شمک میزان و عقرب و قوس سر ایدگی مدته فصل خریف دیر لاندن صکر
 کوندز از انوب کعبه باشلر تا ایدر اول حمل کلگی پس شمک جدی و دلو
 و حوت سر ایدگی مدته فصل شاد دیر لاندن ما شاره الله نوموال اولوز سنه کاندز بر
دائرة افق
 بود انوره عظیمه در کعبه کعبه و غیره
 فصل ایدر یعنی فلک اول دانه در بوقار و
 کورینور اندن ایشاعی کعبه کوندز طلوع
 و غروب بود انوره در معلوم اولوز یعنی
 متلا کوب بود انوره نکا و سنده اوسه
 طالع السنده اوسه غارب دیر لاندن
 سمت زاس سمت قدیم نقطه لیدر سمت زاس
 قطری
 و قدیم فلک اعظم سطحی عیننده ایک نقطه در عبا رند که بر شخص استقامت و زده
 قاندر اول و بر خط فرض اولش که اول شمک ایانی السنده مرکز ارضه و غروب
 فلک اعظم سطحی جف اول خط منتهی اولدی یعنی نقطه به سمت قدیم دینور و بر

بیت

اوجی

اوجی دخی باشی او چند بنجقوب فلک اعظم سطحی جف اول خط منتهی اولدی
 نقطه به سمت زاس دیر لاندن معلوم اولدی که افق اوج قسمه زرا اگر افق
 قطب لری معدل النهار اوز رینه واقع اولوز سدا افق مستقیم دیر لاندن خط
 استوا و واقع اولان بلاد که افق لری کبی و اول مواضعه قطبی عالم افق
 اوز رینه حماس اولوب دور فلکه دور د و لای دیر لاندن جمع اجزا فلک طلوع و غروب
 ایدر کعبه و اگر افق قطب لری معدل النهار که قطب لری به منطبق و افق دخی
 معدل منطبق اولدی که افق دخی دیر لاندن دور فلکه دور د حوی دیر لاندن
 اول مواضعه فلک دگر من کبی دور ایدر اول مواضعه عرض عرض سبعین
 دیر لاندن ای کعبه و ای کوندز اولوز و اگر مذکور ای قسم کبی اولماز
 افق حاملی دیر لاندن اجزا فلک حلی حرکت ایدوب دور فلکه دور د حایل اکثر
 افق بود لیدر که انده بعض کوب ابدی الظهور و بعض کوب ابدی الخفا دور د حوی
 معلوم اولسونکه انوره افق معدل النهاری تقسیم ایلر ایکی نقطه ده که برینه
 نقطه مشرق برینه نقطه مغرب ستمیه اولنور و بو ایکی نقطه نک ما بیننه
 و اصل اولان خط مستقیم خط مشرق و مغرب دیر لاندن **دائرة نصف النهار** بر
 دائرة عظیمه در که عالم ایکی قطبینه و سمت زاس و قدیمه او غروب فلک د
 نصف شرقی و نصف غربی فصل ایدر و شمس فوق الارض بود انوره کلد که
 وقت زوال و تحت الارض کلد که نصف اللیل اولوز و بود انوره نک قطب لری
 نقطه مشرق و مغرب دور دائرة افق ایکی نقطه ده تقاطع ایدر لجنوب
 طرفنده واقع اولان نقطه به نقطه جنوب و شمال طرفنده واقع اولان نقطه
 شمال سیمیا اولنور و بو ایکی نقطه نک ما بیننه و اصل اولان خط مستقیم
 خط نصف النهار دینور **دائرة الانقاع** بود انوره عظیمه در که سمت زاس
 و قدیمه و بر خط مستقیم طرفینه او غروب مرکز عالم مرکز شمس یا مرکز کوب
 او غروب فلک اعظم سطحی منتهی اولسه و بود انوره افق ایکی نقطه ده قطع ایدر
 انوره سمت نقطه لری سیمیا اولنور زرا ظل مستویک ستمیه در لکن
 بو ایکی نقطه ثابت دکلدر دیر لاندن دائرة افق اوز رنده بر مواضعه انتقال
 ایدر لریس قطب لری کلد که انتقال ایدر لکن خط استوا ده که دائرة ارتفاع معدل
 النهار منطبق اولد و قطب لری انتقال ایدر لری زرا بود تقیجه قطب لری نقطه جنوب

سمت زاس

و شمال اولوز

دائرة نصف النهار

دائرة الانقاع

ودخی معلوم اوله که دائرة افق نقطه مشرق و مغرب و نقطه جنوب و شمال ایله
 دوت بخش اولور و بون اربابنک اصطلاحده دائرة دن برقطعه یه قوس
 شمه اولور و طقسان درجه اعتبار اولان قوسده برقطعه قوس
 اخذا و کتبه طقسانه و درجه باقیسنه تمام قوس دیوره امدی کردائرة
 ارتفاع معدل النهاره منطبق اولور سه نقطه سمت نقطه مشرق و مغرب اولور
 کردائرة نصف النهاره منطبق اولور سه نقطه سمت نقطه جنوب و شمال منطبق
 اکر بویک متوال ورده اولسه البته مذکوره نقطه لرله بری یا نقطه جنوب
 ایله نقطه مشرق مابینده و بری نقطه شمال ایله نقطه مغرب مابینده واقع
 اولور پس امدی دائرة اقلدی بر قوس که بونقطه لر ایله نقطه مشرق و مغرب
 مابینده واقعد که قوس سمت شمسه اولور و بر قوس که بونقطه لر ایله
 نقطه جنوب و شمال مابینده واقعد که تمام سمت دیر لر و کاه اولور که
 سمت بولور تمام سمت بولور نماز متلا قطب عالمده ارتفاع السه یا کوبک
 نصف النهاره بولنسه دائرة ارتفاع دائرة نصف النهاره منطبق اولوب
 قوس سمت طقسان درجه اولور و دخی معلوم اوله خط استوا ده دائرة
 ارتفاع معدل منطبق اولدقه دائرة نصف النهاره منطبق اولور و خط استوا
 غری مواضعه بر نقطه که انک مداری سمت راسه اوغرایه دائرة ارتفاعی
 دائرة نصف النهاره بر کره منطبق اولور تحت الارض و بر نقطه که انک مداری
 سمت قدیمه اوغرایه دائرة ارتفاعی دائرة نصف النهاره بر کره منطبق اولور فوق
 الارض بونمذکور اولان صورتلر دیک غیر بلده دائرة ارتفاع دائرة نصف النهاره
 ایله کره منطبق اولور بر کره فوق الارض و بر کره تحت الارض زیر کوبک مداره
 دائرة نصف النهاره ایله ایکی برده تقاطع ایدر اکر کوبک طلوع وغروب و ارسه
 نقطه تقاطع بری فوق الارض و بری تحت الارض اولنقطه تقاطع کلکله
 منطبق اولور و اکر کوبک ابدی الظهور اولور سه محل تقاطعین فوق الارض اولور
 انطباقینک بری ارتفاع اعلی و بری ارتفاع اسفلده اولور ابدی الحفانک
 حاله بویکه قیاس ایله معلوم اولور ننه که تحمل صحیح ایله متیقند **دائرة اول**
السموت بر دائرة عظیمه در که سمت راس و قدیمه نقطه مشرق و مغرب اوغرایه
 و قطب لر نقطه جنوب و شمال در و دائرة ایله نصف النهاره سمت راس و قدیمه

اولور

تقاطع ایدر

تقاطع ایدر و بودائرة ایله فکله نصف جنوبی و نصف شمالی فصل اولور و اول
 سمت شمسه اولور و بونک وجهی بودر که دائرة ارتفاع بویک منطبق اولدقه
 دائرة ارتفاع قوس سمتی اولور زیر نقطه سمتک بری نقطه مشرقه
 و بری نقطه مغرب منطبق اولور و اول وقت کوبک ارتفاع عنده ارتفاع
 الذی سمتک شمیه اولور پس دائرة ارتفاع بودائرة دله ابر کتبه باشلده
 افق اولور ننه سمت پیدا اولدقه باشلر هذ بودائرة سمتک اولور اولور و دخی معلوم
 اولور که کره علامه دائرة اول السموت و دائرة نصف النهاره و دائرة افق ایله
 بخش اولور دردی فوق الارض و دردی تحت الارض **دائرة المیل** بر دائرة عظیمه
 در که معدل قطب لرینا اوغرایه بویک معدل و منطقه البروج ایله تقاطع ایدر لر
 بودائرة ایله کوبک و اجزای فکله البروجک معدلک بعدت و میل معلوم اولور
 سابقا معلوم اولوش ایدر که معدل النهار منطقه بروج ایله اول حمل و اول
 میزانده تقاطع ایشلر در پس اول حمل و اول میزانک میل بوقدر زیر برامیل معدل
 بعد دیک عبارتند و اول حمل اول میزانک کلجه میل ترا ایدر اولور و اول سرطان
 منطقه بروج اجزای اسنک معدلک غایبه بعیده موضعی در بعد میل تناقصه
 باشلر تا اول میزانک کلجه که انده میل بوقدر بعد اول جدیه و ارجح میل قتر ایدر
 اولور اول جدی اول سرطان کبی منطقه البروج اجزای اسنک معدلک غایبه
 بعید موضعی در بعد میل تناقصه باشلر تا اول حمل کلجه و معلوم اولور که
 اول سرطان و اول جدی میل لرینه میل کلی و باقی اجزایک میلینه میل جزوی
 دیر لر و بروج شمالیه نکر میلینه میل شمالی و بروج جنوبیه نکر میلینه میل
 شمیه اولور و دائرة میلک بر قوس که معدل ایله منطقه بروج اجزای
 مابینده واقع اولر جابت اقر بیدک اکر قوس میل دیر لر و معلوم اولور که
 میل کلی ای ارسا ده مختلف بولشرا اقلیدن زمانده بکرمی درت در
 بولشرا بطلیموس و ابرخس رصدنده بکرمی اوج بچودرجه و الی دقیقه
 و بکرمی ثانیه بولشرا مامور رصدنده بکرمی اوج بچودرجه و اوتوزش
 دقیقه بولشرا بعد بعض اصحاب بکرمی اوج درجه و اوتوز ایکی دقیقه
 بولشرا محمود خجندی رصدنده بکرمی اوج درجه و اوتوز ایکی دقیقه
 و اوتوز بر ثانیه بولشرا نصیر طوسی مرافقه رصدنده ۲۳ درجه بولش

دائرة المیل

و افضل الحكماء الهندس بن غيا الدين جمشيد كاشي سمرقندي رصدند ۴۴
 درجه و او را يدكي ثابته بولند در واقع علم بقا بقا الامور **المقطرات**
 اول در و انصفا در دركه دائره افقه موازي سمت راسته كنج و سمت
 قدامه پنجه يعني افقك استند فرض اوله افق كوجك و انك استند فرض
 اوله انك كوجك و هكذا يا سمت راسته كنج بوجه مقطرات ارتفاع بود
 و افقك استند فرض اوله افقه كوجك و هكذا يا سمت قدامه پنجه بود
 مقطرات انحطاط ديور افقه سمت راسته كنج و سمت قدامه پنجه مقطر
 طفسان درجه در هذ اصفاح الناسطراب و در ج تامه **ص** يا زار لر
المدار اليومي اول در و انصفا در كه معده موازي فرض اوله قطب
 جنوبي و قطب شمالي به و انچه بر بريند كوجك قطب جنوبي طرفند اوله
 مدارات جنوبيه و قطب شمالي طرفند اوله مدارات شماليه تسميه و لنور
 خط استوا در جميع مداراتي افق قطع ايوب مداراتك نصفه فوق الارض و
 نصفه تحت الارض و لو رز بر انك افق مستوي قطب عالم افق او زره واقع
 اوله انك جمله اجزاء فللك هم طلوع و هم غروب ايدي اما افق ما لك كوجك
 اوله و رسه معده شمالي اوله مداري قطع ايتدكه فوق الارض اوله قوسه
 بويك تحت الارض اوله قوسه كوجك اوله جنوبي اوله مدارك حالي
 بويك عكسه در اگر افق جنوبي اوله رسه معده شمالي اوله مداري
 قطع ايتدكه فوق الارض اوله قوسه بويك تحت الارض اوله قوسه كوجك
 اوله شمالي اوله مدارك قوسه بويك عكس در افق ما لك شماليه بعض مدارات
 جنوبيه في افق قطع ايده من افقه استاغ و ايتدجيون و بعض مدارات شماليه
 قطع ايده من افقك بوقار و بولند بيجون تحت الارض اوله مداره بولند
 كواكب طلوع ايتدك ابدية الحفا و فوق الارض بولند مداره اوله كواكب غروب
 ايتدك ابدية الظهور تسميه و لنور و كواكب قوسه جوبي اوله رسه قوسه منطبق
 اوله زير معده كواكب قوسه سمت راسته و قدامه منطبق و استند معده كواكب استند
 واقع اوله مدارات ابدية الحفا و بوقار و در واقع اوله مدارات ابدية الظهور و لو
 بر شمسه كواكب ابدية الظهور اوله مداره بولند رسه اصلا غروب ايتدك ابدية
 الحفا اوله مداره بولند رسه اصلا طلوع ايتدك ابدية الظهور و لو بولند كواكب بود

ص

قائده

قوس النهار شمك مدارند بر قوسه در فوق الارض كه مدار مذكوره افق
 ايله جانب مشرقند تقاطع ايتديكي نقطه ايله جانب مغربده تقاطع ايتديكي
 نقطه ما بينند محصور اوله و فوق الارض افق ايله تقاطع ايتديكي نقطه در
 دائره نصف النهار ايله تقاطع ايتديكي نقطه بكنجه اوله قوسه نصف قوس
 النهار تسميه اوله نور **قوس الليل** مدار مذكوردن بر قوسه تحت الارض كه
 افق ايله جانب مغربده تقاطع ايتديكي نقطه ايله جانب مشرقند تقاطع ايتديكي
 نقطه ما بينند محصور اوله و تحت الارض افق دائره نصف النهار ايله
 تقاطع ايتديكي نقطه به و انچه نصف النهار قوس الليل تسميه اوله نور و كوكب
 قوس النهار و نصف قوس النهار و قوس الليل و نصف قوس الليل بولند كواكب
قائده معلوم اوله و لسونكه ابتداء نهار اهل شرع قنده صبح صادق طلوع غروب
 و ليك ابتداء جرم شمسه غروب بندند و اهل روم و فارس قائده نهار كابتدا
 جرم شمسه طلوع غروب و ابتداء الليل جرم شمسه غروب بندند و منجبه قائده
 متعارف بود و بعض راجحه صبح صادق طلوع جرم شمسه طلوع ايتدك
 و جرم شمسه غروب بندك شفق غائب اولنجه نهار در جز در و نهار ليل جز در
 بلكه فصل مشترك در **المدار** مدار شمسه در قوسه كه مركز ارض در
 بر خط مستقيم مركز شمسه و غرايوب مداره منتهي اوله اول خطك من ايله
 افق مشرقيا افق مغرب ما بينند محصور اوله قوس النهار كوره دائري
 تفصيل ايده ليه تا قوس الليل احواله دخی معلوم اوله آمدني معلوم اوله
 شمسه ارتفاع النان و قوس الزوال اوله خط مذكوره ايله افق مشرق
 ما بينند حاصل اوله قوسه دائره ماضيه النهار و دائره ماضيه من الطلوع
 در بر و خط مذكوره ايله دائره نصف النهار يا خود دائره افق مغرب ما بينند
 حاصل اوله قوسه دائره باقي در زواله باقي الزوال و فصل دائره ثاني به
 باقي من النهار الى الغروب در بر و كواكب ارتفاع النان و قوس الزوال اوله
 خط مذكوره ايله نصف النهار ما بينند اوله قوسه دائره ماضيه در زواله
 ماضيه من الزوال و فصل دائره ثاني ماضيه من النهار و ماضيه من الطلوع در بر
 و خط مذكوره ايله افق مغرب ما بينند حاصل اوله قوسه دائره باقي من النهار
 و دائره باقي الى الغروب تسميه ايده در برين **شكل**

النهار قوس

قوس الليل

المدار

يا خود دائره افق ما بينند كواكب

و درخی معلوم اوله که هر دو ارتفاع درجه اوله

اوله قدر فلكه انی اون بت تقسیم
ایدوب هر قسمته دقیقه ساعت
در بلر مثلا دائره او توزین درجه
اوله ایکی ساعت و بکری دقیقه
در بلر ان شاء الله تعالی بکری بر
تفصیل اول نور **ساعت** دائره افق
مدار المیله افق تقاطع ایندیکه نقطه المیله نقطه مشرق
بر قوسه که
ما بیننده محصور اوله بقا معلوم اوله بیکه مدارات معده مواز بیدر
یس هر کوبیکه سعده مشرقی سعده مغربیه مواز اولور و مدار کوبیکه المیله نقطه
مغرب ما بیننده افق حاصل اولان قوسه سعده مغرب دیر لور و اگر کوبیکه معده
او زنده اوله سعده مشرقی و لمر که مدار معده المیله جنوبی اوله سعده مشرقی
جنوبی که شمالی اوله سعده مشرقی شمالی اولور **سمت القبله للبلد** افق
بر قوسه که بلدک نصف نهاری الیه بر دائره که سمت رأس کوبیکه او غرایه بونک
ما بیننده محصور اوله ان شاء الله تعالی محله مکمل مفضل بیان اولور **عرض البلد**
دائره نصف النهار دن بر قوسه که معده النهار المیله سمت رأس بلد ما بیننده
محصور اوله چونکه عرض بلد سمت رأس بلدک خط استواء دن بعد نده عبارتند
یس خط استواء عرض تصور اولنیمون انده جنوب و شمال طرفینه واقع بله
ده تصور اولند یعنی ظاهر هر دو قوس هر دو ارتفاع درجه ایسه قطب ظاهر
افق بلده دن ارتفاعی و قطب خفینک خط اعظم اولمقدار اولور مثلا اگر عرض بلد
شمالی قریب درجه اوله قطب شمالی افق بلده دن ارتفاعی و قطب جنوبی خط
دخی قریب درجه اولور الحاصل دائره نصف النهار دن بر قوسه معده المیله سمت
رأس بلد ما بیننده محصور اوله افق بلد المیله قطب عالم ما بیننده محصور اوله قوسه
مساوی اولور **طول البلد** معده المیله بر قوسه که متمهای عمودیکه نصف نهاری
المیله طولی معلوب اولان بلدک نصف النهاری ما بیننده محصور اوله یعنی ایکی نصف
نهار که معده المیله تقاطع ایندیکه نقطه لوما بیننده فائده جلیله معلوم اوله که
ارض کره ای شکل اولوب هوا ایچده معلق و ساکن دیر بونک سببینه حکما اختلاف ایندیکه

مشرق
مغرب
شمال
جنوب
مشرق
مغرب
شمال
جنوب
بلده و سمت رأس
سمت القبله للبلد

بعضیله دیر بیکه جمیع اطراف نده افلاک انی جذب علی السویه در پس اجزاء فلكه
نسبتی علی السویه اولور لانه اگر بوضع نده ذره قدر کت بعضی اجزاء فلكه
یقین و بعضی نده بیدا اولور بوا یسه محال دیر بر ترجیح بله تجدید و بعضیله
دیر بیکه مرکز ارض مقنا طیس افق المیله بر بضع مرکز عالمه منطبق اولور اقتضا ایند
و اجزاء ارض جمله تقیله مرکز مکره میل ایدر لکن بر جزوی جمله بیهستق ایدوب
مرکزده حاصل اولوب باقی اجزاء اطراف نده واقف اولم لور در مرکزده طالب
اولد فکری حالده اگر بر جزا اجزاء اخره فرجه اوله مرکز اوله اینر کیند ایدی
جمیع اجزاء امکانی مرتبه مرکز یقین وار منق استر و جمله سنکه هر هر ی افتقار از
بر قطره او زده طول در **مثلا** بر ایکی ایکی او جنبه بر و فیه طاش بفلوب دارا حاجی
کیه بر اغاج نده ایچی اشروب و ایکی او جنبه بر و ایچین بر ایدوب طاش ندری صالحی بونک
یوقار و دما یکن ما بیندیکه اوزاق و بره یقین کلده که ما بیندیکه یقین اولور بر
و هر جزه ارض جزیره وار منق استر بمعنا

شاهد که بر آدم بر قریب نده ایچینده و فیه
مقدار مسو فو یوب قریبی با سته قوسه ایچی
انک نقلتند حکم ایچین لکن غواصله قریب دیر یا
ایز که باشنک اوستند محدود بر و مسو
و ارا یک نقلتند
حتی اتیز ذره قریبه ده کی صوحت نده خارج اولدیمون
طالب اولوب اشاعی حرکت ایندیکه چون نقلتند معلوم اولور
صوحت نده اولدیمون اشاعی حرکت ایندیکه چون ایچین
حتی نقلتند حسن اوله و حقیقه الحال معلوم نده لای فرب عن علمه متقالده
فلا ارض و لای السما و درخی معلوم اوله که کره ارضک سطح نده که که خط
استواء دینور و بری خط استوانک معومور اولان انک منصف نده افقک سطح
وبری مذکور اولان منصف نده دائره نصف النهار نده سطح نده بر خط
ارضی تنصیف ایدر که بر نصف جنوبی و بر نصف شمالی اولور و دائره ثانیه بر
هر بری تنصیف ایدوب ارض درت بخش اولور بودر بخش نده معومور اوله
ربع شمالی که بر بیدر که اگر ربع مسکون دیر باقی اوج بخش خرابد و دائره
ثالثه معومور اولان ربعی تنصیف ایدر نصفی شرقی و نصفی غربی و دائره اوله

ارض کره
عرض البلد

اوج دائره عرض اشعار بری معده مکمل
سطح نده کج صحیح

بعضیله

دائرة ثالثة ایکی نقطه ده تقاطع ایدر لر عمارت طرفنده اولان نقطه تقاطعه
 قبه الارض و قبه ا زمین و وسط الارض مستوی اولور و بعض حکما قبه الارض دیو
 معوره نکل وسطنه دیر لکه انک طوی قطبان درجه وارضی او توراوج درجه
 اولر لکن مشهور قول اولدور معلوم اولکه معوره نکل درجه ای کتر لکن درجه ده
 انده قطب تروج هم الی ارتفاع اعلا سنده نصف نهاره کلده اول بقعه اهلتک
 سمت راسته کلور چو نکل هر درجه بکرمی ایکی فرسخ و بر فرسخ ایکی تسعی مقداری
 اعتبار اولنده ارض معوره بکدر و توراوج التمثیل فرسخ و ایکی میل اولور و معوره
 ابتدای خط استوا دندنته یکم بطلیوس مجسطی نام کتابنده ذکر ایدر لکن بینه
 بطلیوس جغرافیا نام کتابنده دیشده خط استوا در جنوب طرفنه زنج و جبه
 سمتده معور واردر نهاره تینک عرضی اولان درجه و بکرمی بشردقیقه در
 بوکه کوره عرض معوره سکا ایکی درجه و بکرمی بشردقیقه اولور و ۱۸۳
 فرسخ اولور و معوره نکل طوی یوز سکان درجه در که درت یک فرسخ اولور
 و ابتدا طوله حکما اختلاف ایدر حکما هندای ابتدای معوره فی مشرق
 طرفنده کنک دزدیر لکن بر موضع واردر که و بر اهر زعمی انده شایطین
 ساکن اولور انده اعتبار ایدر حکما و حکما یونان ابتدای مغرب لکن
 دیدر لکن بونلده اختلاف ایدر بعض متاخرین بحیرتک ساحل
 غریب سندن اعتبار ایدر و بعض متقدمین جزایر خالذات دیر لکن
 جزیره واردر بری برینه یقین که حالانکری دیر یا باصمشدد کنارند
 بعدی اون درجه در انده اعتبار ایدر بو فخر یک طقس الی سنه
 نارخنده استا بنولده اطلس منور نامنده بر فرنگی نارخنده کورد حکم
 ابتدا معوره اول موضعند که ابره نکل طرف غلیظه درت قطب شمالی
 متوجه اولور و بحر بوره ده ابره توهمی با بنده نذوق اولور حالا
 قطب شمالی در شرق طرفندیدی بخود درجه بعدی وار بر نقطه بر متوجه
 بولندی الی اصل معوره نکل بر طرفی کنک در و بر طرفی علی اختلاف الاقوال مواضع
 مذکوره دن بریندر و دخی معلوم اولسونکه ربع مذکوره معور اولان
 بقای بیدی قطعه به تفسیر ایدر معده موازی بیدی خط مستدیر
 فرض اینکله که بونلره اقلیم سبعة شمیه اولور اقلیم اولک ابتدای سنه اختلاف

ایندیلر بعضیلر دیدلر که خط استوا در پس عرضی اولور و لیل و نهار انده اون
 ایکی ساعت اولور و بعضیلر دیدلر که اقلیم اولک ابتدای اول موضعند که
 عرضی اون ایکی درجه و فرقی دقیقه اولر که اقلیم نهار اون ایکی ساعت و فرقی
 بشردقیقه اولور و اقلیم اولک اوسط سی اول موضعند که عرضی اون ایکی
 درجه و او توراوج دقیقه اولر که انده اقلیم نهار اون ساعت اولور
 و آخری اول موضعند که عرضی بکرمی درجه و بکرمی دقیقه اولر که اقلیم
 نهار اون اوج ساعت و اون بشردقیقه اولور و بو اقلیم بکرمی طایغ
 و او توراوج عظیم واردر ایسیاه اولور اقلیم ثانی اقلیم اولک ایدر
 و اوسط سی اول موضعند که عرضی بکرمی درت درجه و فرقی دقیقه اولر که
 اقلیم نهار اون اوج ساعت و او توراوج دقیقه اولور و آخری اول موضعند
 عرضی بکرمی بیدی درجه و او توراوج دقیقه اولر که اقلیم نهار اون اوج ساعت
 فرقی بشردقیقه اولور و بو اقلیم بکرمی طایغ و بکرمی بیدی نهار عظیم واردر ایسی
 گندم کونند اقلیم ثالثی ابتدای اقلیم ثانی ایدر و اوسط سی اول موضعند
 عرضی او توراوج درجه و فرقی دقیقه اولر که انده اقلیم نهار اون درت ساعت
 اولور و آخری اول موضعند که عرضی او توراوج درجه و او توراوج دقیقه
 اولر که انده اقلیم نهار اون درت ساعت و اون بشردقیقه اولور و بو
 اقلیم او توراوج طایغ و بکرمی ایکی نهار عظیم واردر ایسی در اقلیم رابع
 اولی اقلیم ثالثی ایدر و اوسط سی اول موضعند که عرضی او توراوج درجه
 و بکرمی ایکی دقیقه اولر که انده اقلیم نهار اون درت ساعت و او توراوج دقیقه
 اولور و آخری اول موضعند که عرضی او توراوج درجه و او توراوج دقیقه اولر
 که انده اقلیم نهار اون توراوج درت ساعت و فرقی بشردقیقه اولر و اقلیم اول
 بشردقیقه و بکرمی ایکی نهار عظیم واردر ایسی اقلیم بیاض میاننده در اقلیم خامسک
 ابتدای اقلیم رابع ایدر و اوسط سی اول موضعند که عرضی او توراوج درجه و او
 بشردقیقه اولر که انده اقلیم نهار اون درت ساعت و فرقی بشردقیقه اولور
 و آخری اول موضعند که عرضی او توراوج درجه و بکرمی ایکی دقیقه اولر که انده اقلیم نهار
 اون بشردقیقه و او توراوج طایغ و او توراوج عظیم واردر ایسی اقلیم خامسک ایدر

وصول یا غنچه بر سوک و روشن کوب و در در فدا اولدند که در جلوز السیر
 در بر و ابی الیک را سنده صول السید یقین بر بریند و لا شمش اوج کوچک کوب اولدند
 ت او زینده فونلان اوج نقطه بر بکو را که زان الجبار و هفده در منزل منازل
 فردن بشی منزل لدد و حوزاد و صکره ابی سوک و روشن کوب طلوع ایدر بحر و نک
 ایک طرفینده که عوام که راه که کشان دیرت ابی سناک ما بین ابی سز مقدار بی
 بری جنوبه مائل و بری شماله مائل و جنوبه مائل اولان بر سوک روشن و شماله
 مائل اولان فر حرری و کوجک و بونلرک شهر بیلد بر کوجک کوب طلوع ایدر جنوب
 طرفینده اولان کوب روشن شعری یابی و عبور ز بر کلب اکثر صورت کوب کبکند
 که بر سکر در کلب صورت در جبار بیلد ایدر غی بوسیدن که کلب الجبار در غی
 شعری یابی صورت کلب انغزنده در کوجک کوب که نکلر سله طلوع ایدر
 صاغ او موزنده در و شمال مائل اولان کوب شعری شامی و غمضه در کلب
 اصغر صورت کوب کواکبندند و معلوم اولد که بواکی کوبه بواکی اسمی اطلاق جدان
 عرب بنیاد در ز بر عبور لغت کبی حی و غموض کوز بوموچی معنانه و عرب
 ز عمل خردیدر که بواکی شعری سمسکه فرزند اشتری ایدی جوزا و سهیل را
 تزوج ایدر و سهیل جوزا ای در جبهه ایدر جنوب طرفینده فاجدی و شعری
 یابی بحر ی کوب انک اردن سجدی بوسیدن که عبور دیدیلر و شعری شامی
 بونلرک مفارقتند اول مر تباعلا دی که کوزی بوملدی بوسیدن که غمضا
 دیدیلر و ابی کوب که شعری لرا ایدر طلوع ایدر انلره هر زه نسبه اولور بو عمل کلنج
 مذکور اولان ایام صیفده کبی نکلر خیزده و ایام شتاد و کبی نکلر اولدند طلوع ایدر
 و در حی معلوم اولد که شعری شامی نصف النهاره فریب اولدند جنوب طرفینده
 بر کوب روشن ظهور ایدر که که سهیل در بر سفینه صورت کوب کبکند و صورت
 سفینه کلب اکثر صورتند صکره طلوع ایدر و بصورت کفر قبش کوبی وارد
 و شعری شامی نکلر مقابلند شمالی جا بیدن که ابی کوب طلوع ایدر و روشنکده
 بر برینیه فریدن انلر ذراع مسووطه است صورت نک ابی ساقی بریند منازل
 فردن ایدر بی منزل لدد بواکی کوبکند اول طلوع ایدر نه زان التوام المقدم و صکره
 طلوع ایدر نه زان التوام الموحز ز بر اهر بری هفتومان صورت نک باشلی بریند در
 و توان صورت نک جوئی بحر نک شمالنده در و یا قلهی بحر نک ایدر نه در و بو

کوبلردن صکره درت کوب طلوع ایدر ایکه شرقه و ایکه مغربه مائل بو شکل اولد
 اسد صورت نکالنده در بو سیدنجه جهه نسبه اولور منازل فریدن اونی
 منزلده در و درت کوبکند جنوب طرفینده اولان کوب که فلان اوج کوبکند
 بیکدر کا قلبا اسد در لدر ز بر اسد صورت نک قلبه بریند در و بوک کبک
 جنوبینده بریا لدر کوبک و ایدر که فردن در لدر شعاع صورت نک بوسیدن
 بوسیدن غنق الشعاع در غی در لدر شعاع بر بیلان صوره تنده که باشی قد ال اسد
 ایدر شعری شامی ما بیند درت کوبکند بر بریند یقین و قور بر غی انغز جنوبینده
 صورت شعاع کبری بش کوبی وارد قلبا اسد در صکره بر روشن کوب
 طلوع ایدر بوک کوب غی انک جنوبینده وارد مشرق مائل بواکی کوبکند زهره در بر
 لکن اولد کوبه ظهر ال اسد غی در بر صورت اسد کوبکند نکلر منازل فریدن
 اون بر غی منزل لدد و بونلردن صکره بر روشن کوب طلوع ایدر سوک و کوجک
 که ما بینلری بریند مقدار ایدر که صر فدر بر صورت اسد کور بو غنقه و بو
 کوبکند ظهوری زماننده هو احر اردن بر وقت مبدل اولور منازل فریدن اولد
 منزلده صر فردن نیزه مقدار صکره یا لدر بر روشن کوب طلوع ایدر که سماک
 انغز لدر لدر و اندن شمال طرفینده اوج نیزه مقدار ایدر اولد اولد اولد
 بر سوک روشن کوب طلوع ایدر و بر کوجک کوبکند غی انک او سنده طلوع ایدر سوک
 کوبکند سماک اوج در لدر و سماک انغز سلاح سز سماک دیکلد غوزا صورت نک کوبکند
 و عوام غنقه بر سبله در لدر بوسیدن که صر فنک شمالنده بر قاج کوبک و ایدر بغدی
 سنبله سز صفره بونلردن در و سماک انغز منازل فریدن اولد در غی منزل لدد
 و سماک انغز اولد جنوب طرفینده مائل درت روشن کوبک و ایدر که انغز ال اسد
 و عرض السماک انغز غی در لدر صورت غراب کوبکند نکلر و بودرت کوبک
 مقدمنده اولان انغز ایک قناد نکلر که جناح القراب در لدر و صورت غراب کوبی
 بدیدر و سماک راج صورت عوامک خارج صورت نکلر در و عوام بر ادم صورت نکلر
 که صول النکلر اوجی سات النکلر کبوا نکلر خردی کوبکند او سنده در و صاع الین
 قالد در فلک صورت نک کوبکند رده و صاع النکلر بر عصا که باشی او سنده
 و صورت عوامک کبری ابی کوبی وارد در و سماک اوج عوامک صول دیزنه فریدر سماک
 حارس السماک در لدر ز بر اکثر مواضع هر کجی شمال طرفینده کورینور و سماک اوج اولد

سماک

راحه

کویک کویک در ربع الراعی در بر که صورت عنوانک وصول دیننده در و سماک را چرخ از چهار ده
 کجه اولند نصف النهار کلور و سماک از اول بودند جنوب و مغرب سمتند اولور
 و سماک را چرخ شمال و مشرق طرفند یکی نیزه مقداری بعدی واریک کویک و از
 تمام دائره شکلند عوام اکادرویشد کاسه سی و منجین فکد و کلید شمالی در بر
 و بولردن بر روشن کویک و اردن که دخی فکد و منجین فکد در بر و چون فکد نصف
 نهاره قریب اول جنوب سمتند صورت عفر یک کویک در دخی نصف النهاره و در
 اولور و بر روشن کویک که یکی کویک کویک کویک کویک در آنکه قلب العقب در بر
 منازخ در دنا و سگزی منزله در و یکی کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 بر بولر روشن کویک خیمیاں آسمان او غرا که آنکه در دخی یکی کویک کویک و ارد
 و از دخی بوشکلله در عوام که صباچ ایلی در بر را با صفاک و از نده
 کجه اولند نصف النهار کلور منجین که سر واقع در بر و یکی کویک کویک کویک
 قنادی برینه در صورت ششاق کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 صورتند بوسور نکلون یکی کویک و ارد و در و سرفا فکد مقابلند مشرق و جنوب
 طرفند کجه برینه یقین بر بولر روشن کویک و ارد بوشکل او زرنده
 که سرفا در بر لوز بر اچر کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 یکی و موزیک و رنه سنده در کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 بویند در عقید الرحمن بر صوفی صورت کویک نام رساله سنده بیان آید یکی و زره
 و چون سرفا نرا ایلر و واقع مثلک قاعده سی فرض اولند مغرب جاننده بر کویک
 و ارد که روشنگری بویک سنده از بواجی مثل کوی اولور کویک کویک کویک کویک
 در بر لوز با حوا صورتند باشی برینه در و صورت حوا بر آدم صورتند در با
 او زرنده طور مش و اما قلوب بر جعفر یک شمالند و زانمش و یکی ایلر بر بیلا طوموش
 و بیلا نیک باشی کویک
 و ارد و بیلا نیک کویک و سگزد و بر کویک دخی سرفا ایلر مثلک شکلند او
 بو کویک کجه نکل و رنا سنده در که ردق و ذنب الدجاجة در بر لوز دجاجة بر
 نواق صورتند در بونجی و زون و قناتلین چکش بوسور تک کویک کویک کویک
 و رد فکد و کینه درت روشن کویک و ارد بر بری دجاجة نیک صانع قنادند و بری
 کویک سده و ایکسے صول قنادند در و عرب بود کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک

بولر اردند

بولر اردند اولدی ایچون رد و نسیمه آید بولر و بولر
 بر قاج کویک و ارد بر برینه یقین که برد و صورتند در ذات الکوی کویک کویک
 و ذات الکوی بر عورت صورتند در کویک و زرنده او نور مش و اما قلوب بر صالویر
 بویک کویک و ارد و جلد بو کویک بولردن بر کویک کویک اول طلوع آیدر کایک الخضیب در بر
 نهایت الادراک صاحبی در کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 اول وقت هر نه ایچون دعا اولند مسجاب اولور الا ظالمک دعا سی مقبول
 اولور و تفصیل اولنان کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 بعض شرح تفصیل آید یکی و زره **فائده جلیله** معلوم اولد که **زحل** کویک کویک
 تیش بدی مثلدی در **شمس** کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 آرضک بر جیق مثلدی **شمس** کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 فنی در **زهر** کویک
 بکویک یکی بیک مثلدی **زهر** کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 قره التي بیک الشوز قره درت مثلدی بر بصر طوسی ند کویک ده بیان آید یکی و زره
 اعظم کویک
 کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 اصغر کویک کویک و نهایت الادراک بیان آید یکی و زره اعظم و لا قد کویک کویک
 بعد قد نیک کویک
 مشرقی بعد قد رخامسک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 مریخ بعد ارض بعد زهر بعد فر بعد عطارد مقاله رابعه نیک بارعاشرینه
 طریق حقه دیوا بعد و اجرامی بیان آید یکی محلله اجعت اولند **المخالفات**
فی بیان فی بیان اسمی الا شیه الموصوفه فی الربع المقطوع الا اول **مركز** اول
 دلکدر که که خط کویک
 کویک و در **مري** اول کویک
شاقول اول جسم نقلد کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک
 ای حرکت آید ایچون **خط مشرق مغرب** اول خط مستقیم کویک کویک کویک کویک
 قوس ارتفاع کویک
 در جنوب قوس ارتفاع کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک کویک

مري شاقول

زحل

ارض کویک

فائده جلیله

المخالفات

خط

خط مشرق مغرب

خط تقوس

قول ارتفاع اول قوسه که ربع محیط و لوب مذکور اولان خطها ما بینند و عمق

اولا قوس خط مشرق و مغرب و اخری خط نصف النهار دره در و بقوس طلسان
قسمه تقسیم و لوب هر قسمه درجه شمس و لنور و عددی حرف جل المله
باشد برات ارت اولمشدر اگر خط مشرق و مغرب طرفند ابتدا اولنوب اول
ه نانیای نالتابه تا اخر نه **ص** یا ز بلور ایب مستوی قوس دیر لر و اگر خط نصف
النهار طرفند منوال مذکور او زه خط مشرق و مغرب طرفند **ص** یا ز بلور ایب
مکون بر قوس دیر لر **هدفتان** اولایکی زاید لر در که قوس ارتفاعا عکس آری طرفند در
دیکر مرکز ی یا سنده اولانه هدفه علیا و قوس ارتفاعا عکس آری اولانه هدفه سفلی
تسمیه اولنور و بعضی ر بعلده هدفه لری دیر لر بر یکد دل کو کند نظر اولسه
شعاع بصیر اول بر دل کو کند یکر کبیر تا شمسک شعاعی اولما قد و کجی کو کند
ارتفاع المومکن اوله **قول المقل** اول قوسه که قوس ارتفاع موازی جک کشند
و تقسیم اولمشدر لکن اقسامی مساوی دکدر اعدادی تحتها اشارت اولمشدر
پس اگر عددک ابتدای خط مشرق و مغرب اولور سه اگر ظل منکوسه و اگر وسط
السمادان اولور سه ظل متوسط دیر لر تحقیقی حملنده کلوران شاء الله تعالی
قول البصر الاطافی اول قوسه که قوس ارتفاع موازی رسم اولنوب مرکز ی مرکز
دیر لر و قوس دیر لر درجه تقسیم اولنوب اعدادی تحتها اشارت اولمشدر
و ابتدای خط مشرق و مغرب دیر لر **المدار الثالث** اول قوسه که ارتفاعه
موازی رسم اولنوب مرکز ی مرکز ی بعد اعظم مدار جدی اصغر مدار
سرطان اوسطه مدار حمل و میزان دیر لر **الافق** اول قوسه که مدار سرطانده
چیقوب مدار جدی منتهی اولمشدر و مدار حمل و میزان المله خط مشرق و مغرب
بر نقطه ده تقاطع ایشند اول نقطه ی نقطه مشرق تسمیه اولنور و بقوسه
اول مقطرات دخی دیر لر **المقطرات** اول قوسه که افتد صکره بر برینک
ایچنده در جمله سی مدار سرطانده چیقوب بقصیه مدار جدی و بعضی خط
نصف النهار منتهی اولمشدر هر ایکی مقطره که ما بینی بعضی ر بعلده ایکش و بعضی
اوچر و بعضی تیشتر اعتبار اولنوب عدد لری حرف جل المله اشارت اولمشدر
السموت اول قوسه که مدار سرطانده چیقوب مقطره ای قطع ایدر لر بعضی
افقه و بعضی مدار جدی منتهی اولور **اول السموت** اول قوسه که مدار سرطانده

ص

حجوب

چقوب نقطه مشرق منتهی اولمشدر اول سموتک هدفه علیا طرفند واقع
اولان سموت سموت شمالیه و هدفه سفلی طرفند واقع اولان سموت سموت جنوبیه
تسمیه اولنور که اول سموت سموت شمالیه جنوبیه ما بینی فاصلده و اکثر
دیر لر ده هر ایکی قوس سموت ما بینی بشرا اعتبار اولنوب اعدادی حرف
جل المله اشارت اولمشدر **منطقه البروج** اولایکی قوسه که نقطه مشرق
چقوب بری خط وسط السما و ما بیننده مدار سرطانده منتهی اولمشدر
بوکه منطقه شمالیه دیر لر و بری دخی خط وسط السما یا شد مدار
جدی منتهی اولمشدر بوکه منطقه جنوبیه دیر لر و اکثر یا منطقه جنوبیه
قوس بشرا متساویه تقسیم ایدر لر و نشا ایدر لر که هر ایکی نشا تک ما بینی
ایکدر جدا اوله و منطقه جنوبیه ی تقسیم منطقه شمالیه تقسیم الی معنی در
قوس عصر البلاد اول قوسه که مدار سرطانده چقوب مدار جدی منتهی
اولمشدر و بعضی ر بعلده قوس عصری ایکی رسم ایدر لب برینه عصر اولمشدر
عصر ثانی دیو اشارت ایدر لر و قوس عصری که محلی خط مشرق و مغرب طرفند
قوس البروج الشفق اول قوسه که مدار سرطانده چقوب مدار جدی منتهی اولمشدر
و غیر شفق دیو اشارت اولمشدر بو قوسه که محلی خط وسط السما
طرفند در **الباب الاول** فی بیان وضع المری علی درجه الشمس و المعلوم اولکه
منطقه شمالیه التي برج اعتبار اولنور نقطه مشرقده ابتدا اولنوب اولنور
درجه حمل ایچوب بعد او نوز درجه نور ایچوب بعد او نوز درجه جوزا
ایچوب که خط وسط السما و ارضیه خط وسط السما ان اعتبار اولنوب
او نوز درجه سرطان ایچوب بعد او نوز درجه اسد ایچوب بعد او نوز درجه
سنبله ایچوب که نقطه مشرق منتهی اولور منطقه جنوبیه دخی لکه برج اعتبار
اولنور نقطه مشرقده ابتدا اولنوب او نوز درجه میزان ایچوب بعد او نوز
درجه عقرب ایچوب بعد او نوز درجه قوس ایچوب که خط وسط السما
منتهی اولور نقطه خط وسط السما ان اعتبار اولنوب او نوز درجه جد ایچوب
بعد او نوز درجه دل ایچوب بعد او نوز درجه حوت ایچوب که نقطه مشرق
منتهی اولور مذکور اولانه درجه لره درجه شمس دیر لر پس اگر درجه شمس
اوزینه هر ی وضع ایدر لر خطی اولدر درجه اوزینه وضع ایدر لر مری اولدر

منطقه البروج

قوس عصر البلاد

قوس البروج الشفق

الباب الاول

ونش المری بکلده

افق استوا جمله مداراتی تضعیف ایدوب نصفی فوق الارض و نصفی تحت الارض اولوز
 افق بلد جمله مداراتی تضعیف ایدوب بلکه معدلی تضعیف ایدوب معلک جنوبی و اولان
 مدارات شمیری قارود و شمالی اولان مدارات شمیری استغینده قطع ایدوب و
 مدارات جنوبی نکه فوق الارض اولان قوس کوجک و تحت الارض اولان قوس بوجک اولوز
 مدارات شمالی بولک عکس درامدی معدل مدار شمیری اولدندقه نقطه تقاطع افق
 مذکورینده طلوع و غروب ایدوب شمیر برابر اولوز و دخی معلوم اولاکه طلوع
 مابینده اولان تفاوت ایلغری بولر مابینده اولان تفاوت برابر در زیا سعه
 مشرق سعه مغرب مساوی و تفاوت مابین الطلوع و غروب معلوم اولسه تفاوت مابین
 الغروب و غروب معلوم اولوز که نصف تقابل شمیر اولوز امدی شمیر بروج جنوبی اولوز
 مری درجه شمیر اوزرینه نشانیله و خطی نقل ایلر تا مری افق اوزرینه واقع اولوز
 بین ایلر خط مشرق و مغرب مابینده قوس ارتفاع قاج درجه و ارایسه اول
 درجه نکه نصف تقابل اولوز یعنی افق بلده حضا استوا افتد شمیر
 اول مقدار مقدم طلوع و اول مقدار مؤخر غروب ایدوب و اگر شمیر بروج شمالی ده
 ایل نظر ایلر اوزرینه نشانیله و خطی نقل ایلر تا مری افق اوزرینه واقع اولوز
 پس نظر ایلر خط مشرق و مغرب مابینده قوس ارتفاع بولسا اجزاء
 اول جزای نصف تقابل اولوز یعنی بوا افتد شمیر خط استوا افتد اول مقدار
 مقدم طلوع اول مقدار مؤخر غروب ایدوب و خط مشرق و مغرب خط استوا
 افق برین اولدینده غفلت اولدیه و اگر بعد فضل رسد و مشرق اول
 درجه شمیر اوزرینه نشانیله خطی نقل ایلر تا مری خط مشرق و مغرب
 خارج افق اوزرینه واقع اولوز نظر ایلر خط مشرق و مغرب مابینده
 بینده قوس فضل دن قاج درجه و ارایسه اول نصف تقابل و نصف
 تقابل معلوم اولدقن صکره تقابل تضعیف ایلر تا ق بلک قوس شمیری ایلر
 خط استوا نکه قوس شمیری مابینده اولان تفاوتی معلوم قلس و انحق
 تقابل بلک نصف قوس النهار و نصف قوس اللیل و کامل قوس لیل و دخی بلک
 اولوز طریقی بود که شمیر بروج شمالی ده ایلر نصف تقابل طقس اوزرینه
 زیاده ایلر مجموعی نصف قوس النهار اولوز و نصف قوس النهار یوز سکنده
 اخراج ایلر باقی نصف قوس اللیل اولوز و نصف تقابل تضعیف ایلر ایدوب

خط

یوز سکنده اوزرینه زیاده ایلر مجموعی کامل قوس النهار اولوز و قوس النهار
 ۳۶۰ دن اخراج ایلر باقی کامل قوس اللیل اولوز و اگر شمیر بروج جنوبی ده
 ایلر نصف تقابل طقس ایلر اخراج ایلر باقی نصف قوس النهار اولوز
 و نصف قوس النهار یوز سکنده ایلر باقی نصف قوس اللیل
 اولوز و نصف تقابل تضعیف ایلر یوز سکنده ایلر باقی کامل
 قوس النهار اولوز و نصف النهار و جیوز التمثیل اخراج ایلر کامل قوس
 اللیل اولوز و دخی معلوم اولد که شمالی اولان درجه شمیر مقدار ایلر
 و قطب شمالی مابینده مقدار ایلر نظری اولان درجه جنوبی نکه مقدار
 ایلر قطب جنوبی مابینده اول مقدار اولوز و معدله دخی قرب و بیدده
 مساوی اولوز لیس افاق مائله شمالی که مدارات شمیری قطع ایلر شمالی
 اولان مدارات کوجی فوق الارض و ازی تحت الارض اولوز جنوبی مدارات
 بولک عکس درشته کیم سابقا معلوم اولدیم ایلر اجزاء شمالی دن بر جزو ک
 مدارینک فوق الارض اولان قوس نظرینک مدارینک تحت الارض اولان قوس
 مساوی اولوز عکس دخی بولدر امدی لازم اولدیکه هر درجه نکه قوس
 النهاری نظرینک قوس اللیل مساوی اولدیکه دخی اولوز
الباب الرابع معرفة الدائر و فضل الدائر من نصف قوس النهار و الدائر الماضی و الباقی
 من قوس النهار دائر و فضل دائری بلک مراد ایتسک اولان نصف قوس النهار
 معلوم قبل بعد ارتفاع شمیر تحصیل ایت قاج درجه ایلر حفظ ایلر و مری
 درجه شمیر اوزرینه نشانیله و خطی نقل ایلر تا مری مقنطری دن ارتفاع
 محفوظ مقدار مقنطری اوزره واقع اولوز بعد نظر ایت خط خط
 وسط السعما مابینده قوس ارتفاع قاج درجه و ارایسه فضل الدائر
 اول مقدار اولوز ارتفاع الدیق و قبل الزوال ایلر فضل الدائر شمیری
 یعنی ارتفاع الدیق و قبل الزوال اول مقدار درجه قائم شد پس نصف
 قوس النهار دن اخی اخراج ایلر باقی قوس دائر اول مقدار اولوز شمیر
 طلوع دن ارتفاع الدیق و قبل دن اول مقدار درجه کج شد و اگر ارتفاع
 الدیق وقت بعد الزوال ایلر فضل دائر غرض یعنی ارتفاع الدیق و قبل دن
 زوال دن اول مقدار درجه کج شد پس اخی نصف قوس النهار دن اخراج ایلر باقی

الباب الرابع

هر نه ايسه دائره مقدار اولوز يعني ارتفاع الدقيقه وقتها شمك غروب و اول
 مقدار اولوز يعني ارتفاع قبل الزوال ايسه فضل دائره نصف قوس النهار اولوزينه
 زياده ايتسك باقي من النهار معلوم اولوز كور بعد الزوال ايسه فضل دائره نصف
 قوس النهار اولوزينه زياده ايتسك ماضيه من النهار معلوم اولوز و بر هر توفخي
 بود كه قوس النهار معلوم قبل و قبل الزوال دائره قوس النهار اخرج اليه
 باقي من النهار معلوم اولوز و بعد الزوال دائره قوس النهار رد اخرج اليه تمامه
 من النهار معلوم اولوز و دعي معلوم اولوز كه شمك بروج شماليه اولوز ارتفاع
 دعي اولوز و مري بي ارتفاع محفوظ مقدار مقنطره اولوز و وضع ايتسك
 خطه خط مشرق و مغرب و خارج مقنطره اولوز اولوز كور بعد قوس فضل
 ايسه خطه اليه خط مشرق و مغرب ما بيننده واقع اولوز درجه بلدي طفاء
 اولوزينه زياده اليه مجموع فضل دائره مشرق يا مغرب اولوز بيان اولوزيني و در
 على نام ايلو كور قوس فضل هر سوم دكل ايسه درجه شمك نظري اليه على ايله
 مري بي درجه شمك نظري اولوز نشانه و ارتفاع محفوظ مقدار مقنطره
 اولوز و خطه نقل اليه و خطه خط مشرق و مغرب ما بيننده اولوز درجه لردن
 نصف بقدر اخرج اليه هر نه باقي قوسه دائره نصف قوس النهار اخرج
 اليه باقي فضل دائره كور يا خود اولوز واقع اولوزي درجه ايلو صكره واقع اولوزيني
 درجه نك ما بيننده قوس ارتفاعه قاج درجه بولسيور سدر اورد نصف
 قوس النهار اخرج اليه باقي فضل دائره اولوز و دعي معلوم اولوز كور بومدكور
 اولوز ايكه بايده بيان اولوزان قوس لرك درجه بلدي اولوزينه متناسو اي تقسيم
 هر قسمه تحت مستوي شميه اولوز هر نه قوسه دورده ضرب ايله هر نه
 حاصل اولوزيه ذفا قوسه عظيمه مستويه شميه اولوز و كور قوس نهارى
 يا قوس ايلو اون ايكه متناسو به تقسيم ايتسك هر قسمه ساعت موعجه شميه
 اولوز و ساعت زمانه دعي دنور و هر نه باقي قوسه بيشه ضرب ايله هر نه
 اكا ذفا تو ساعت موعجه و زمانه دعي در هر روز دعي معلوم اولوز كور ساعت ما بينه
 نك هر بر ساعت قوس نهارى يا قوس ايلو كور نصف سدر مقدارى در بوسه سببند
 دانا كچه و كوندزون ايكه ساعت موعجه اولوز لرك اخرج كاه جوق و كاه آز
 اولوز بر كور بعد قوسه ساعت موعجه هر سوم ايسه ماضيه و باقي بيمتد طرفى بود

قوس ارتفاع غايت ارتفاع موجود اولوزه خطه وضع ايدوب
 مري بي التيجي قوسك و ستنه جك بعده خطه ارتفاع وقت اولوزه نقل اليه
 پس نظر اليه مري اليه خط مشرق و مغرب ما بيننده قوسه ساعت و ارايسه
 ساعت موعجه ماضيه در مري خط وسط السما ما بيننده نه و ارايسه
 ساعت باقيه الى الزوال در بعد الزوال اولوزيه التي اولوزينه زياده اليه
 ماضيه من النهار كساعات موعجه بين بيكس **الباب الحامس** في معرفة ميل
 درجه الشمس وجهه من المقنطرات درجه شمك ميله بلكر مراد ايتسك مري
 نه درجه شمك اولوزينه جك و خطه خط وسط السما اولوزينه نقل اليه
 پس نظر اليه مري اليه مدار حمل و ميزان ما بيننده اخرج مقنطره قاج درجه
 و ارايسه درجه شمك ميله اولوز مقدار اولوز كور مري مدار حمل و ميزان اليه مدار
 سرطان ما بيننده واقع اولوز و اولوز كور مدار حمل و ميزان اليه مدار جدي ما بيننده
 واقع اولوز و ميل جنوبي اولوز كور ميل معلوم اولوز درجه شمك معلوم و لماسه
 ميله درجه شمك بوقوم ايتسك مري ميل مقدارى مقنطرات اولوزه نشانه
 و خطه نقل اليه نامري منطقه اولوزينه واقع اولوز مري واقع اولوزيني درجه
 شمك و غايت ارتفاعه درجه شمك تعيين ممكن در هر طرفى بود كور كور
 غايت در صد اليه تحصيل ايدوب و خطه خط وسط السما با اولوزينه نقل اليه مري
 اخرج مقنطره تداء ارتفاع معلوم مقدارى مقنطره اولوزينه نشانه بعد خطه
 نقل ايدوب نظر اليه مري اخرج مقنطره قنغ خزا اولوزينه واقع اولوز درجه
 شمك اولوز اولوز غفلت اولوزي مري واقع اولوزيني خزا البت ايكه بر جك خزا
 لوبيه ما بيننده مشرق كور **مثلا** حملك بكر منجي درجه سنبله نك و مني درجه اولوز
 پس ايكه كور غايت ارتفاع ملكه محتاجه اكر ايكه كور بولد بقا غايت ارتفاع
 اولوز كور بولد بقا غايت ارتفاع جوق اولوزيه مري نك واقع اولوزيني درجه
 بروج ربيعيه دره يا بروج ستائيه دره در كور اولوزيه بروج ربيعيه دره
 يا بروج خريفيه دره در **الباب السادس** في معرفة ارتفاع الشمس من المقنطرات
 في كل يوم اولوز معلوم اولوز كور غايت ارتفاع دائره نصف النهار اخرج قوسك
 مركز شمك اليه نقطه جنوب يا نقطه شمال ما بيننده محصور اولوز بعد جوق اولوز
 شرطه امدى هر كور كور شمك غايت ارتفاع بلكر مراد ايتسك مري بي درجه

الباب الحامس

مثلا

الباب السادس

مق

اوردينه نشا تلبوب خيصل خط وسط السما او زرينه نقل البريس نظرات
 كه مرى ايله افق مايننده مقنطر اتدك قاج مقنطر بولنورسه اول كوكنك غايت
 ارتفاعي اولمقدار اولور **فانك جليل** معلوم اولاكه دائره نصف النهار بر ديره
 عظيمه در كه سمت راس و قدسه و عاكلكه قطننه او غرار و نابتدر و فولد
 مساوي اولان بلادك نصف النهار وى بر ديس افاق ما نكردن بر افك
 نصف النهارى افاق استوائه دن بر افك نصف النهارى اولور و بوانكى اقوم معد
 ايك نقطه ده تقاطع ايدير كه دائره تقاطع المشرق والمغرب دير بر افاق
 استوائك قوس جنوبى است اعلى و اقوم مالك قوس جنوبى بو قارى واقع
 اولمقدار قوس شمالى بولمقدار ديره و دائره نصف النهار دن بر قوس
 كه افق استوائه نقطه جنوبى ايله افاق مالك نقطه جنوبى مايننده محصور اوله
 عرض بلد مفروض مقدارى اولور كه نقطه جنوب بلدك قطب جنوبى بعدى
 اولمقدار در كه جنوبى كخط طي بوندن عبار تند كلك افاق مالك و افاق استوائى
 قوس شمالى بولمقدار نقطه شمالى مايننده نصف النهار دن محصور اوله
 قوس عرض بلد مفروض مقدار ايدير كه نقطه شمال بلدك قطب شمالى بعدى اول
 مقدار كه قطب شمالى استوائى بوينده عبار تند امدى نقطه جنوب بلدك
 قطب جنوبى بعدى و سمت راس بلدك معدلكه بعدى و نقطه شمال
 بلدك قطب شمالى بعدى برى برينه فسا ويد و معدلكه نقطه جنوب
 بلد دن بعدى و سمت راس بلدك قطب شمالى بعدى تمام عرض بلد دن
 بعدى معدلكه نقطه شمال بلد دن فوق الارض بعدى و سمت راس بلدك قطب
 جنوبى بعدى عرض بلد و ربع دور مجموعى مقدار ايدير و مذكور افاق استوائه
 اول سرطان و اول جد ك غايت ارتفاع على الشمس الچه درجه در كلك اول جدك
 جهتي جنوبى و اول سرطان جهتي شمالى كده و غايت ارتفاع الشمس الچه درجه
 اولديفنك سبي بودر كه بولمقدار سمت راس استوائه بعدى ميل كل كل مقدار بلد
 و نصف النهاره كلك كل ندره اقول ايله بولمقدار مايننده دائره نصف النهار دن بر
 قوس كه اوله البسه الشمس الچه درجه اولور و اول حمل و منبر ايك غايت ارتفاع على
 درجه اولور زير نصف النهاره كلك كل ندره سمت راسه كلور و سمت راس ايله
 افق مايننده دائره نصف النهار دن بر قوس كه اوله البسه طقسا درجه افاق

شماليدك اول جدك غايت ارتفاعى تمام عرض بلد دن ميل كل كل اخراج اولمقدار
 صكره هر نه باقى اورد اول مقدار اولور زير امدك ايله نقطه جنوب بلدك
 تمام عرض بلد بعدى ايدير و اول جدك ايسه معدلكه ميل كل كل مقدارى بعدى
 كلك افاق استوائه كى غايت ارتفاعى عرض بلد اخراج اولمقدار اول جدك غايت
 ارتفاعى باقى قالور **مثلا** عرض بلد فرق درجه اولسه معدلكه نقطه جنوب بلدك
 بعدى ايله درجه اولور و الليدك ميل كل كل اخراج اولمقدار بكمى الچه درجه باقى قالور
 بعينه الشمس الچه ارتفاع اخراج اولمقدار بكمى الچه درجه باقى قالور بولمقدار
 اول جدك غايت ارتفاعى بكمى الچه درجه اولور امدى بولمقدار مجموعى رسم اولم
 ربع مقنطره بكمى الچه تقاطع اول جدك منتهى اولم كرك و اول حمل و منبر ايك
 غايت ارتفاعى تمام عرض بلد مقدارى اولور زير امدك لرى معدلكه سايقا
 معلوم اولديك معدلكه نقطه جنوب بلد دن بعدى تمام عرض بلد مجموعى مقدار
 بر فرق عرضك غايت ارتفاع على ايله درجه اولور و اول سرطانك غايت
 ارتفاعى كى عرض بلد ميل كل كل مقدارى اولور سه تمام عرض بلد ميل كل كل مقدارى
 اولور بعينه طقسا درجه اولور زير نصف النهاره كلك كل ندره سمت راسه
 كلور كى عرض بلد ميل كل كل از اولور سه عرض بلدى ميل كل كل اخراج ايله
 باقى اول سرطانك غايت ارتفاعى اولور بونقدر جهتي شمالى ايدير و كى عرض بلد
 ميل كل كل حوق اولور سه اول سرطانك غايت ارتفاع تمام عرض بلد ميل كل كل
 مجموعى مقدارى اولور سه عرض بلد فرق درجه اولسه غايت ارتفاعى تمام عرض
 درجه اولور و بوعرضك ربع مقنطره مدار سرطان منتهى اولم كرك **فانك**
مسطره شمالى اولان درجه سمت ك غايت ارتفاعى ميل موجودى و تمام عرض
 بلد مجموعى مقدارى اولور و جنوبى اولان درجه سمت ك غايت ارتفاعى عرض بلدك
 ميل موجودى اوزره فضلى مقدارى اولور و غايت ارتفاعى جهتي بوندره معلوم
 معلوم اولور كه سمت ك غايت ارتفاعك جنوب جابنيدك اولونمخل اشخاص
 جنوبى و شرقى جهتي جنوبى شمال جابنيدك ندره كخط استوائه و عرض
 بلد ميل كل كل از اولان مواضعه اشخاص ذات ظلين اولور لالا اول حمل
 و منبر ايك كلك كل خط استوائه طلوع شمسه زواله كلى ظل مغرب و زواله
 صكره مغرب و اربع مشرق جابنيدك و شرقى نصف النهاره كلك كل ندره اولور

مثلا

مثلا

قاعه

عرض بلد میل کلیدن از اولان مواضعه شمس بر مدارده بولسکه نصف
 النهار ایله تقاطع اعلاک سمت راسته اول نصف النهار کله کله ظل معدوم اولور
 وسایری عرض مواضع شمالی بده داغ شمس غایت ارتفاع کله کله ظل شمالی
 اولور اول مواضعه عرض میل کلیدی مساوی اوله زیر اشراق اولر طایفه
 اولوب نصف النهار کله کله ظل معدوم اولور وارض شمس ده صغیر فوق
 الارض اولدغه ظل جمیع جهات درون **باب ۱۱** فی معرفه عرض البلد الشمالي
 ببلد که عرضی مقدار درجه در بلدی مراد اینسکه مراد ایندکله کوننده
 شمس غایت ارتفاعی رسیدن ایله معلوم قیلیندی زوالده اول بربری
 اوردنجا ارتفاع ال ارتفاع نقصان اوزرینه اولغده باشلقدند اندن اول
 اولان ارتفاع قاج درجه ایسنا اول کوننده سمت غایت ارتفاعی اول مقدار
 اولور **مثلا** ارتفاع الدقیق سکر درجه ارتفاع بولقد کله درجه بعد نینه
 بولقد قرق طغوز درجه ارتفاع بولقد بلک کما اول کوننده سمت غایت ارتفاعی
 ال درجه شمس غایت ارتفاع معلوم اولدقدن صکر اول کوننده درجه شمس
 میل یوغیه غایت ارتفاعی طقسا ندن اخراج ایلد باقی عرض بلد اولور
 زیر امیل اولینا درجه اول حمل و میزان ایلد که مدار لری معدله نصف
 النهار کله کله سمت راست بلد بولردن بعدی همان معدله بعدی
 و معدله نقطه جنوب بلد بعدی بولسکه غایت ارتفاعی مقدار ایلد که
 تمام عرض بلد در سمت راست بلدک نقطه جنوبی بلد بعدی ایستقامت
 درجه در پس بولسکه غایت ارتفاعی که نقطه جنوبی بلد بعدی ایلد
 سمت راست نقطه جنوبی بلد اخراج اولسکه سمت راست معدله بعدی
 قالور که عرض بلد در و اگر درجه شمس میل و اراپسه و میل شمالی اولسه
 میل تمام غایت ارتفاع اوزرینه زیاده ایلد که مجموعی عرض بلد اولور زیر امیل
 شمالی اولان درجه نصف النهار کله کله سمت راست بلدک ایلد بعدی
 تمام غایت ارتفاع مقدار ایلد و بودرجه نکه معدله بعدی میل موخو قیلد
 پس میل تمام غایت ارتفاعی صغیر اینسکه سمت راست معدله بعدی
 مقدار اولور که عرض بلد در و اگر میل جنوبی اولان درجه نصف النهار کله کله
 سمت راست ایلد بعدی میل موجود مقدار ایلد پس میل موجود تمام غایت ارتفاعی

السابع

بعد نینه بولقد صح

اخراج ایسکه

اخراج ایسکه سمت راست معدله بعدی قالور که عرض بلد در **مثلا**
 درجه شمس میل شمالی اولور سه میل موجودی غایت ارتفاعی اخراج ایلد
 باقی نه قلو سه طقسا ندن اخراج ایلد که باقی عرض بلد اولور میل جنوبی اولور
 لور سه میل غایت ارتفاع اوزره زیاده ایلد و مجموعی طقسا ندن اخراج ایلد که
 باقی عرض بلد اولور استعلام عرض بلدده بوفن اربابی مشهور و کتابلرینده مسطور
 اولان طرفیقلر بودر که مذکور لری مخفی اولسکه میل شمالی عرض بلد در فوق
 اولدغی صورتده درجه شمس میل شمالی اولدقدن استعلام عرض بلد ایلد
 اولان طرفیقلر ایلد عرض بلد بلنیز زیر امیل موجود عرض بلد در فوق اولدقدن
 کاه اولور که درجه شمس غایت ارتفاعی که سمتی شمالی اولور یعنی نصف النهار
 کله کله سمت راست کله کله شمالی طرفینده واقع اولور طریق اولده ذکر اولدغی
 منوال اوزره تمام غایت ارتفاعی میل صغیر اینسکه عرض بلد در فوق اولور زیر امیل
 تقدیرجه درجه شمس دائرة نصف النهار کله کله دائرة نصف النهار ایلد بر طرف
 نقطه شمال بلد ایلد درجه شمس ایلد محصور اولد اولدرجه نکه غایت ارتفاعی
 مقدار ایلد و درجه شمس ایلد سمت راست ایلد محصور اولان کونده تمام ارتفاع
 مقدار ایلد اگر بوفن درجه مذکور نکه معدله بعدی حاصل اولر بلکه جو اولور
مثلا عرض بلد کرمی درجه عرض ایسکه و شمس اول سر طایفه اولسه عرض فر بوره
 ده غایت ارتفاع سکانه الی درجه اولور و تمام غایت ارتفاعی درت درجه
 میل کللی اوزرینه زیاده اینسکه کرمی سکر درجه اولور پس بلد مغرب عرضی
 بکرمی سکر درجه اولور لازم کلور بواب خلاف مغرب و ضد آمدی بوضو ایلد
 طریق بودر که میل غایت ارتفاع اوزرینه زیاده ایلد هر نه حاصل اولور طقسا
 ندن اخراج ایلد باقی عرض بلد اولور زیاده درجه مذکور نصف النهار کله کله
 نقطه شمال بلد در بعدی معدله بعدی اوزرینه زیاده اینسکه معدله نکه نقطه شمال
 بلد بعدی مقدار اولور پس بوندن سمت راست نقطه شمال بلد در بعدی که
 در اخراج ایسکه سمت راست معدله بعدی قالور که عرض بلد در و مخفی معلوم
 اولدکه غایت ارتفاع طقسا درجه اولسه کله کله طرفینده کور ایلد عرض بلد کله کله
 زیر تمام غایت ارتفاع بقصور اولغا **مثلا** عرض بلد شمالی ۲۳ درجه اولور شمس اول
 سر طایفه اولسه غایت ارتفاعی طقسا درجه اولور آمدی بوضو ایلد باقی میل موجود

عرض بلد اولور

اوزرینه زیاده اینسکه سمت راسته
 معدله بعدی صح

صراطیقا

كذلك عرض بلد ميل كل بلد من ازا ولوب شمس حتى ببلدك سمت رأسه مرورا ببلدك الى
 درجه نك برنده اولد بغي صورتده دخی حکم بولد در هذا ما ستر الله في هذا المقام
 ودخی معلوم اوله که صفحہ ربع قاجی صغریه کوره رسم اولتشد ببلکه مراد استک
 طریق بود که اول صفحہ اول حمل و میزانک غایت ارتفاعی ببلوب قاج در جراب
 ان طقسا نذک اخراج المله بان عرض بلد که صفحہ ربع اکا کوره دسم اولتشد و اعظم
المباثنام فی معرفه غایه ارتفاع الشمس لکانها میل تمام العرض فی الافاق
 الشمالیه التي عرضها اکثر من المیل الکل کرشمک غایت ارتفاع تمام عرض بلدک
 بلکه مراد اینست اولاد درجه شمسک میلی تحویل ایدوب قاج درجه ایسه
 تمام عرض بلد او دره زیاده المله اگر میل شمالی ایسه مجموعی اول درجه نك غایت ارتفاعی
 او کور و تمام عرض بلدک میل اخراج المله اگر میل جنوبی ایسه باقی اول درجه نك
 غایت ارتفاعی اولور **الباب التاسع** فی معرفه غایه الارتفاع من المله فی الافاق المکونه
 فی الثامن درجه شمسک غایت ارتفاعی میلک بلکه مراد اینست که اگر میل شمالی
 ایسه طقسا نذک او دره زیاده المله و اگر جنوبی ایسه طقسا نذک اخراج المله
 بواکی بقدر جبهه هر سه حاصل اولور سه عرض بلدک نذک اخراج المله باقی اول
 درجه نك غایت ارتفاعی اولور **الباب العاشر** فی معرفه غایه ارتفاع کل درجه
 ذات میل فی الافاق المذکوره من غایه ارتفاع التي لها فی خط الاستواء میلی
 اولان درجه شمسک غایت ارتفاعی خط استوا ده کی غایت ارتفاعی نظر المله
 بلکه مراد اینست که اول خط استوا ده کی غایت ارتفاعی معلوم قبل طریقی بود که
 میل موجودی طقسا نذک اخراج المله باقی اول درجه نك خط استوا ده غایت
 ارتفاعی اولور اگر شمالی ایسه تمام عرض بلدی طقسا نذک او دره زیاده المله هر سه
 اولور سه خط استوا ده کی غایت ارتفاعی بودند اخراج المله باقی افق بلده
 غایت ارتفاعی اولور هذا ما اخترت من طریقی الفانز و ذهنی القاصد
الباب الحادي عشر فی معرفه الظل من الارتفاع والارتفاع من الظل ولا معلوم
 اوله که ظل هر خط مستقیم بر سطحه که مقیاس الکل او دره عمود اولور بر
 طرف اول خطک او جید که مرکز شمسک جنوب و مقیاسک باشند کجوب
 سطح مذکوره منتهی اوله و هر طرفی مقیاس المله سطح مذکور تقاطع ایندی کی نقطه
 پس اگر ظل انده واقع اولان سطح افق و سطح دائرة ارتفاع او در تمام اولور

الباب الثامن

الباب التاسع

الباب العاشر

الباب الحادي عشر

اول ظل اول منسبه اولتورد بواره قافلا میخک ظل کی زیر بو ظلک اول حدوتی
 سسک اول طلوعی وقتنده در و ظل منکوس دخی دیر لیز بر باشه مرکز عالم سمت در
 و ظل منسبه دخی دیر لیز بر افق سطح او دره نك کلت لیز و اعمال نحو میسه
 مستعمل اولان بوظل انده و اگر ظل انده واقع اولان سطح مذکور سطح افق یا افق
 موازی اولسه اول ظل انده و ظل مستوی دیر لیز بر افق اولد که مقیاسی بر و ظل
 مسبوط دخی دیر لیز بر سطح افق او دره مسبوط اولد یعنی که مذکور سی
 ظلک هر بری ظل انده واقع اوله سطح و دائرة ارتفاع سطحی مابینند فضل
 مشترک لیز بر دائرة ارتفاع هم مرکز شمسک قاطع فرض اولسه رأس مقیاسه
 او غرابوب مقیاس انده واقع سطحه او غرابود دخی معلوم اوله که شمس اول طلوع
 ایندکه ظل اول اولور و ظل تانی غایت اوزون اولور ارتفاع زیاده اولد دخی
 ظل اول او زانور و ظل تانی فصا لود شویله که هر ارتفاعک ظل اولی تمام ارتفاعک
 ظل تانی مقداری اولور و غنم دور یعنی فرق بشد درجه شمس مرتفع اولدند و این
 مذکورین برابر اولور لیز و چون شمس غایت ارتفاعی طقسا نذک درجه اوله ظل
 تانی معدوم اولوب ظل اول غایت اوزون اولور و اگر غایت ارتفاعی طقسا نذک
 در جده نذک اولور سه ظل تانی نذک براز فالور که کدی فی زوال دیر لیز و بوفنک
 اربابی ظل اولد مقیاسی التمثیل قسم اعتبار اید لیز و ظل تانی نك مقیاسی
 کاه او نیکه تقسیم ایدوب اصابع و ظلنہ ظل اصابع و کاه بدیدیا التي کوه
 تقسیم ایدوب اقدام و ظلنہ ظل اقدام دیر لیز و کاه التمثیل تقسیم ایدوب
 اکا اجزا و ظلنہ ظل سستی دیر لیز که بعد از ظل مسبوط معلوم اولوب یعنی
 اولدین بلکه مراد اینست که خطی فوس ارتفاعن ده درجه او دره وضع المله
 پس نظر المله خط وسط السماء مابینند اجزا ظلک قاج جز بولور سه
 قامت مقیاس اول مقدار اولور یعنی اون یکی بولور سه اصابع و اگر بدی یا التي
 یحق بولور سه اقدام در پس آمدی هر ارتفاعک ظلی بلکه مراد اینست که خطی
 فوس ارتفاعن ارتفاع موجود او دره وضع ایدوب نظر المله که خط اجزاء
 ظلنہ مقدار او دره واقع اولدی اول ارتفاعک ظلی اول مقدار او را که مسبوط
 ایسه خط وسط السماء مابینند اولان اجزا منکوس بر ایسه خط المله خط
 مشرق و مغرب مابینند اولان اجزا دخی معلوم اولد که بعد از نظر المله

اولوب

اخري مرسوم دكل ايسه مرسوم غير مرسوم بلکہ مراد ايتسک خطی قوس ارتفاع
 نام ارتفاع اوزرینه وضع ایدوب نظر ایلد که قوس ظل مرسوم قاجی خزا اوزرینه
 واقع اولمش ايسه اول ارتفاعک ظل غیر مرسوم اول مقدار اولور وبعبارت اخري
 خطی معکوس قوس ارتفاعدن ارتفاع موجود اوزره وضع ایلوب عمل عام ایلد
 ودخی معلوم اولد که اکر ظل مرسوم قوسدن استخراج ممکن اولمش خطی ایلد
 اوزرینه واقع اولماق یعنی اکر ایتسک دخی مرسوم ايسه استخراج ظاهر در اولد
 طریق استخراجی بود که ظل غیر مرسوم استخراج ایلد سابقا معلوم اولد طریق ایلد
 هر نه مقدار ايسه یوز فرق دردی اکان تقسیم ایلد که مربع قامت در خارج تحت
 هر نه ايسه ظل مصل اولور واکر ظلدن ارتفاعی نمان مراد ايتسک خطی قوس ظلدن
 ظل معلوم اوزرینه وضع ایدوب نظر ایلد خطی ایلد اول قوس ارتفاع مابینده
 قوس ارتفاعدن قاجی درجه وار ايسه اول فلك اذ ارتفاعی اول مقدار اولور اکر اولد
 اولان ظل مرسوم اولان ظل اولور و اکر معلوم اولان ظل مرسوم مرسوم
 اولان ظل مرسوم اولور و اکر اولور خطی ظل معلوم مقدار قوس ظل
 مرسوم اوزرینه وضع ایدوب نظر ایلد خطی ایلد اخري قوس ارتفاعدن قاجی درجه وار
 اول فلك اذ ارتفاعی اول مقدار اولور ودخی معلوم اولد که ذات ظل واحد اولد افاق
 شمالیده درجه شمسک غایت ارتفاعی اذ اولد قده ظل مقياس اوزرون و فی زوال
 چوق اولور غایت ارتفاع چوق اولد قده ظل و فی زوال اولور **اول طرکک**
 فی زوال اول اول جدید فی زوال چوق اولور امد هر کونده که فی زوالی بلکہ مراد
 ايتسک اول کونده شمسک غایت ارتفاعی مقطر ایدن تحصیل ایدوب اول قوس
 ارتفاعدن غایت ارتفاع مقدار اوزره خطی وضع ایلد و نظر ایلد که خطی ایلد
 اول قوس ظل مرسوم مابینده اجزا ظل مرسوم هر نه وار ايسه فی زوال اول
 مقدار اولور **الباب الثاني عشر** فی معرفه ارتفاع اول وقت العصر والمغرب من قبل قوس
 العصر المرسوم على المقنطرات وقوس العصر الماخاق والظل اول معلوم اولد که وقت
 ظهر دن زوالک عقبنده داخل اولور که همان غایت ارتفاع نقصان اوزره اولمعد
 باشد قده اول وقت ظهر داخل اولور اجماعا اول وقت عصر هر نه خطی کندی خلیجه
 اولد فی زوالدن غیر داخل اولور امام ابی یوسف و امام محمد و امام مالک و امام شافعی
 و امام احمد بن حنبل قنده رحمهم الله و فی زوالدن غیر ایلد کندی مقدار اولد قده

امام ابوحنیفه رحمہ اللہ قنده و مفتی بہ مذهب اولد و تحصیلک طریق
 بود که مری بی درجه شمالی اوزرینه نشان ایلد و خطی نقل ایلد تا مری عصر
 اوزرینه واقع اولد و ایتسک نظر ایلد مری قاجی مقنطره اوزرینه واقع اولور
 اول وقت عصرک ارتفاعی اول مقدار اولور و خطی ایلد خط وسط السماء
 مابینده قوس ارتفاعدن قاجی درجه وار ايسه ظهر ایلد عصر مابینده دانر
 اول مقدار اولور اوزرینه مذکور ی نصف النهار دن اخراج ایلد باقی عصر ایلد
 مابینده دانری اولور و اکر بعد قوس عصر قاجی درجه وار ایتسک ايسه مذکور
 اولد ایشا تک تحصیلک طریق بود که اول کونک غایت ارتفاعی نه مقدار ايسه
 اول قوس ارتفاعدن خطی اول مقدار اوزره وضع ایلد خطی ایلد
 اول قوس عصر مابینده قاجی درجه وار ايسه اول کونک اول وقت عصر تک
 ارتفاعی اول مقدار اولور بعد درجه شمسک مقطر ایدن مقدار مذکور اوزرینه
 وضع ایلد خطی ایلد خط وسط السماء مابینده قوس ارتفاعدن قاجی درجه
 وار ايسه ظهر ایلد عصر مابینده دانری اول مقدار اولور نصف قوس النهار
 اخراج ایلد باقی عصر غروب مابینده دانری اولور و اکر ظل مرسوم بلکہ مراد
 ايتسک اول کونک فی زوالی وار ايسه معلوم قبل و قامتی اوزرینه زیادہ ایلد
 مجموعی ظل عصر اولور و باب سابقده بیان اولد انان طریقہ بوظلک ارتفاعی تحصیل
 ایلد باقی وقت عصرک ارتفاعی معلوم قبله یں و اول ارتفاعی فضل دانری استخراج
 ایلد ظهر ایلد عصر مابینده دانری اولور نصف قوس النهار دن اخراج ایلد عصر ایلد
 غروب مابینده دانری باقی قالمور و اکر اول کونک فی زوالی بقا ايسه قامت مقدار
 ظلک ارتفاعی اول عصر اولد ارتفاعی اولور و عصر اول استخراجک برغیب طریق بود
 درکہ مراد ایتد کونک کونده درجه شمسک غایت ارتفاعی اول سرطانی غایت ارتفاعی
 اخراج ایلد باقی هر نه قالمور و عشرین فقط ایلد اول کونک غایت ارتفاعی
 نصفی اوزرینه زیادہ ایلد که مجموعی اول عصر اولد ارتفاعی مقدار اولور و علم قنده
الباب الثالث عشر فی معرفه الصبح والشفق اول معلوم اولد که کوه ارض مابینده
 اولان کوه هوا ایلد مرتباً اوزره در مرتبہ سی اول هوای مکتاندر که اول کوه ایلد
 اجزاء ارضیه و مابیند وارد که شمسک حرارتی ایلد بضاعتی شمسک در بومر بلکہ ارض
 ملاصق و کوی شکل در سطح محدبک سطح ارض و ماددن بعدی الی بر میلدر

عند

بومرئیه بکره بخار و عالم نسیم و نوزیر اریاح بومرئیه در حادث اولور
 و کره لیل و نهار دخی دیر لر ز بر نور و ظلمت قابل اولان بومرئیه در و مرتبه ثانیه
 اول بود که صاف در آند هباید در خان و بخار اولور و نور و ظلمت قابل تکلد
 و ساکنند اصلا مضطرب اولور و بومرئیه اولان مقدمات معلوم اولدیه
 معلوم اولانکه صبح و شفق کره بخارده حاصل برضیا در شمسک افق مشرقه
 اقبالند و واقع مغربا دیارند و صبح و شفق شکلا متسا اتمند و وضع
 متقابل در لر ز بر لر ز طلوع و غروب شفق کره بخار صافی و بیاضند که در وقت
 متخالفند ز بر اشرق طرفند اولان بخار صافی و بیاضند که در وقت
 رطوبت کسب اید و کجوه و مغرب طرفند اولان بخار صافی و بیاضند که در وقت
 حرارتند و مکتب اولان خرد خانی غالب اولدیه کجوه بوسیدند که در وقت
 مفرح و بروج دیور مکتبه و مرخند قال النبی صلی الله علیه و سلم نصرت بالصب
 و اهلکت عاد بالمد بور و اکثر اصحابا رصاد بویل بولت کره شمس افقند
 اول سکزی اورد طغوز در جهت الارض پیدا اولدقه جوق اولسه و شفق
 اخر حادث اولور اگر بعد مذکورده جوق اولسه اصلا سنیا در بر شمس
 ظاهر اولور امدی معلوم اولدیه شمسک غیر بدیه دکل ایش معلوم
 اول وقت کره ارض و زینه شمسک ضیاسی دو شمس ز بر افقند جوق ایشا غمکه
 امدی اول ظاهر اولان ضیا کره بخارده در و جوق اول بر ایشا و زون جوسا
 ممد بیاضد که کا صبح کازب دیر لر ز انا افقند اوستی نیمه مظلمه بعد بیاضند
 زائل و بر ظلمت حاصل اولور بعد هر عرض منبسط بیاض حادث اولور که کا
 صبح صادق دیر لر ز بر ایشا بیاض صادق و افقند اوستی منور اولور بعد
 حرمت ظاهر اولور و افقند احسن من قال خنده صبح بخونار شفق بیوسنه است
 هیچ کس شاد نکردید که غمناک نشند بعد جرم شمس طلوع اید شفق بونک کسید
 ز بر اول جرم شمس غروب اید و بعد حرمت بعد بیاض عرض منبسط بعد ظلمت
 بعد جوسا نیمه بیاض بعد ظلمت حادث اولور و دخی معلوم اولدیه کجوه
 ظل مخروم پسندک عبارند که داغ بو ظلمت سهمی منطقه بروجک سطحه در نور
 شمس اول ظلی احاطه ایشد و شمسک داغ اخله طرفند در شمس دور اید که اول
 دخی دور اید و مخرومیتکا و جی فکره هر به دکه جفشد امدی شمس افق مشرقه

اولان

ظل مخروطی مغرب طرفه مانا اولور و شمسک ظل احاطه ایدد شمسک کره بخارده
 افقند یوقار و اول کوزه کورینر ضیا سیدر امدی هر بی بر خط مستقیم کی ضیا که
 افقند یوقار و واقع واقع یقین اولان جهتی مظلمه فخر کاذب بد کله بود
 و شمس افق یقین اولدیه نور منبسط اولور باقی مستنر اولور صبح صادق دیر
 بود و شفق بوکه قیاس ایدان است الله تعالی و شفقک تحقیقی همچون منفردا
 بر رساله ترتیب اولور و الله مستر الامال و مقدر الاحوال و دخی معلوم اولدیه
 حصه شفق بلجر ادا نیک هر بی درجه شمس و زینه نشانی لوب خطی نقل
 ایلدیه نامی قوس فخر ک یا قوس شفق اوز زینه واقع اولسون بر نظر اید که خط
 قوس ارتفاع جانب افقند قاج درجه قطع ایدیه حصه فخر با حصه شفق
 اول مقدار اولور و اگر قوس فخر با شفق بود هر سوم دکل ایش مقنطر اید که حاصلند
 طرفی بود که هر بی درجه شمسک نظری اوز زینه نشانی خطی نقل ایلدیه نامی
 اول طغوز دخی مقنطره اوز زینه واقع اولسون مراد ک حصه فخر ایش و اورن دخی
 مقنطره اوز زینه واقع اولسون مراد ک حصه شفق ایش بر ایشا مسوزنده نظر اید اول
 قوس ارتفاع ما بینند قوس ارتفاع قاج درجه و ایشا حفظ ایدیه
 اگر شمس بروج جنوبی ده ایشا نصف فضل فی عدد محفوظ اوز زینه زیاد اید که
 مجموعی حصه فخر با حصه شفق اولور و اگر شمس بروج شمالی ده ایشا عدد محفوظ
 نصف فضل فی اخرج ایلدیه باقی حصه فخر با حصه شفق اولور و اگر شمسک میل بوق
 ایشا خط ایلدیه حفظ مشرقی و مغرب ما بینند اولان درجه هر حصه فخر با حصه
 شفق اولور **باب السمت** معرفه السمت من الارفع طریق اولدیه که هر بی
 بی درجه شمس اوز زینه نشانی بعد ارتفاع وقتی معلوم قیلوب ارتفاع مقدا
 مقنطره اوز زینه خطی نقل ایلدیه بر نظر اید خط اجزاء سموتند قاج سمت قطع
 ایدیه اول وقت سمتی اول مقدار اولور و دخی معلوم اولانکه افق شمالیه
 بروج جنوبی سمتی داغ جنوبی اولور و بروج شمالیه سمتی اگر ارتفاع الارفع
 الذی لاسمت له دن ازا اولور سمتی جوق اولور و جنوبی اولور و ایشا
 اولور سمتی اولور و دخی قبل الزوال سمت شرقی و بعد الزوال **باب السمت**
عشر معرفه الجهات الاربع اعنی المشرق والمغرب والجنوب والشمال تحدیدها ک
 است طریق بود که شمسک ارتفاعی الارفع الذی لاسمت له اولور سمتی

معلوم اولدیه که قوس فخر ک یا قوس شفق اید که حاصلند
 اول مقدار اولور و اگر قوس فخر با شفق بود هر سوم دکل ایش مقنطر اید که حاصلند
 طرفی بود که هر بی درجه شمسک نظری اوز زینه نشانی خطی نقل ایلدیه نامی
 اول طغوز دخی مقنطره اوز زینه واقع اولسون مراد ک حصه فخر ایش و اورن دخی
 مقنطره اوز زینه واقع اولسون مراد ک حصه شفق ایش بر ایشا مسوزنده نظر اید اول
 قوس ارتفاع ما بینند قوس ارتفاع قاج درجه و ایشا حفظ ایدیه
 اگر شمس بروج جنوبی ده ایشا نصف فضل فی عدد محفوظ اوز زینه زیاد اید که
 مجموعی حصه فخر با حصه شفق اولور و اگر شمس بروج شمالی ده ایشا عدد محفوظ
 نصف فضل فی اخرج ایلدیه باقی حصه فخر با حصه شفق اولور و اگر شمسک میل بوق
 ایشا خط ایلدیه حفظ مشرقی و مغرب ما بینند اولان درجه هر حصه فخر با حصه
 شفق اولور **باب السمت** معرفه السمت من الارفع طریق اولدیه که هر بی
 بی درجه شمس اوز زینه نشانی بعد ارتفاع وقتی معلوم قیلوب ارتفاع مقدا
 مقنطره اوز زینه خطی نقل ایلدیه بر نظر اید خط اجزاء سموتند قاج سمت قطع
 ایدیه اول وقت سمتی اول مقدار اولور و دخی معلوم اولانکه افق شمالیه
 بروج جنوبی سمتی داغ جنوبی اولور و بروج شمالیه سمتی اگر ارتفاع الارفع
 الذی لاسمت له دن ازا اولور سمتی جوق اولور و جنوبی اولور و ایشا
 اولور سمتی اولور و دخی قبل الزوال سمت شرقی و بعد الزوال **باب السمت**
عشر معرفه الجهات الاربع اعنی المشرق والمغرب والجنوب والشمال تحدیدها ک
 است طریق بود که شمسک ارتفاعی الارفع الذی لاسمت له اولور سمتی

البار

اب

فلخط مشرق ومغرب اوزرينه واقع اولور بو وقت فللكه طول لبحر اوزرينه برخط مستقيم
 رسرا ايدوب وخطين اوزرينه سبب بولوب خط مقدارى بردانه رسرا ايدوب بوخط خط
 مشرق ومغرب اولور بوخطى بنصف ايدوب قوام اوزرينه متقاطع برخط دخی
 رسرا ايدوب تاخط نصف النهار حاصل اولور رسرا اولور دائره دائره افتوا اولور
مربوع شمسك رسرا ايدوب ارتفاع القوب نصف النهاره كلدكين معلوم قبل بيه
 برارض مستويه اوزرينه وضع ايدوب هذلولى مشرق جانبته اولسون وريكره كرينه
 بر مقبلين يكوب ربعى از جور تاظلم قبيل ربع اوزرينه هر سوم اولو خط
 نصف النهار اوزرينه واقع اولور بيه خط مشرق ومغرب وخط نصف النهارى
 ارض اوزرينه تام رسرا ايدوب مقدار لبحر بردانه رسرا ايدوب جهتها عود اولور
الباب الثاني عشر في معرفة سمت القبلة كرها الله تعالى تحديدها في الجهات في ارض بلده
 شئت اولامكه مكره من كل طول وعرضين وسمت قبيل بين بلده مراد ايدوب كل بلد كلك
 طول وعرضين معلوم قبل سكره احتمالان خالي دل كلد زير ايا مساوى في الطولين
 يا مختلف في الطولين مساوى في الطول اولدقه مكره عرضى جوق اولوق وار بلده
 مغرب وخط عرضى جوق اولوق وار مختلف في الطولين اولدقه دخيمكه مكره طولى جوق
 اولوق وار بلده مغرب وخط طولى جوق اولوق وار وعلكلا التقدير بر عرضيه مساوى اولوق
 وار ايا مكره عرضى جوق يا بلده عرضى جوق اولوق وار اكر طول مساوى اولور
 مكره مساوى اول بلده بر نصف النهار ايدوب سكره سمته ايا سكره اوغراق لازم اولور
 يسر اول بلده قبله سبب خط وسط السماء اوزرينه واقع اولور بلده عرضى جوق
 اولور سبه نقطه جنوبى ازا اولور سبه نقطه شمال طرفه اكر عرضى برابر اولور
 مختلف اولور سبه بود انزه اول سموت مكره ايدوب اول بلده اهل بلده سكره سمته ايا سكره
 اوغراق لازم اولور يسر اول بلده قبله سبه خط مشرق ومغرب اوزرينه واقع
 اولور بلده طولى جوق اولور ايسه نقطه مغرب ازا اولور سبه نقطه مشرق طرفه
 و اكر مكره طولى بلده طول لندن ازا وبلده عرضى مكره عرضى جوق اولور سبه
 مكره اول بلده سمت غربي جنوبى واقع اولور يسر اول بلده قبله سبه غربي جنوبى اولور
 و اكر مكره نكاذ اولور سبه مكره اول بلده سمت غربي شمالي واقع اولور يسر اول بلده
 قبله سبه غربي شمالي اولور و اكر مكره طولى بلده طول لندن جوق اولوب بلده عرضى جوق اولور سبه
 بلده عرضى جنوبى اولور و اكر عرضى ازا اولور سبه قبله بلده غربي شمالي اولور سبه

تصان لو كين في الكون فون سمت القبلة وضع
 المرى على ديرة مسانده لكون من الكون
 وهي الديرة التي ارشد انزل الخط كما جاز
 انما سمت الكون من الكون من الكون
 الطولين من الكون من الكون
 المرى على ديرة مسانده لكون من الكون
 سمت القبلة من الكون من الكون
طول مكره عرض مكره جوق ارتفاع
 كرام
 جند القبلة من الكون من الكون
 المقطعات للدرجات

طريقا

صورتها

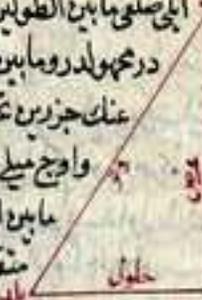

خط نصف
 خط مشرق
 خط مغرب
 امدت درت اولو صور بلده
 مشرق ومغرب ياخط
 النهار سمت قبله
 اولوب غير عليه
 محتاج اولوب
 لكن در تاخره
 صور بلده جهه
 استخراجك طريق
 خطى خط وسط السماء
 ايدوب مدار حمل مدار
 مقدارى مقطعات سماوي مري في
 سر طان طرفه عرض مكره
 اول موضع نشا انلكه موقع مري مكره سمت اوسى اولور ومكره بلده مغرب
 طول المرى قلبنى اكثر من ذن القابله هره فالور سبه خطى جركت ايدوب قوس
 ارتفاعك اخر ذنك اول مقدار اوزرينه وضع ايدوب موقع مري بلده مغرب وخطك سمت
 رأسى اولور مري قطع ايدوبك سموت قاج عدد ايسه اول بلده سمت قبله اولور
 اكر طول بلده مكره جوق اولور سبه غربي و اكر طول مكره اولور سبه مشرق و نام سمت
 موجود خط نصف النهار ذن انحرافى اولور امدى سمت مكره معلوم اولوب وخط
 مشرق ومغرب وخط نصف النهار ارض اوزرينه هر سوم اولدقه مكره اكر سمت
 قبله مشرقى جنوبى ايسه سموت ربعه هر سوم اولان خط نصف النهارى ارض اوزرينه
 هر سوم اولان خط نصف النهار موازى وضع ايدوب مكره ربعى جهه شمال توجه
 ايدوب مكره و اكر مشرقى شمالى ايسه ربعه هر سوم خط مشرق ومغربى ارض اوزره
 هر سوم اولان خط نصف النهار موازى وضع ايدوب مكره ربعى جهه جنوب
 توجه ايدوب مكره و اكر غربي جنوبى ايسه ربعه هر سوم اولان خط مشرق ومغربى
 اوزرينه هر سوم اولان خط نصف النهار موازى وضع ايدوب مكره ربعى جهه شمال
 توجه ايدوب مكره و اكر غربي شمالى ايسه ربعه هر سوم اولان خط نصف النهارى ارض
 اوزره هر سوم اولان خط نصف النهار موازى وضع ايدوب مكره ربعى جهه جنوب
 توجه ايدوب مكره امدى ربعى ارض اوزره محكم وضع وارضا اوزره هر سوم اولان خط مشرق

بلده

صورتها

و مغرب است مقدار با خط نصف النهار در انحراف مقداری صاحب خصلی
 اول عدد او زده وضع ایدوب خطک قوس ارتفاع جانبد او و جیب مکعب واقع
 او **میش اولور** که مصل اول جانب توجه است مکعب مکعب توجه است اولور الله
 تعالی اعلم بحقیقه الامور و هو علیهم بما فی الصدور **الباب العشر فی ساختن**
 مابین البلدین ای بلده و بلده ایلا بلد تینک طول و عرضین معلوم قیلوب اگر
 طولده مساوی و عرضده مخالف ایسه مابین العرضین درجه لریں محفوظ
 قیل و هر درجه فی اللان الی میل و ثلثان میل اعتبار ایله رصدنا موند اوزر محافظ
 مستقیم ایله مابین البلدین معلوم اولور اگر عرضده مساوی طولده مخالف
 ایسه مابین الطولین درجه لریں محفوظ قیلوب بیلا اولدیغی وزره علی ایله
 و اگر طولده و عرضده مخالف ایسه بین البلدین بر صورت مثلث حاصل اولور
برین شکل ایکی ضلعی مابین الطولین و مابین العرضین در معلوم و بر ضلعی وتر
 در مجموع اولور مابین البلدین بر ضلعی امدی ضلعین مثلث
 عنک جزیرین تحصیل ایدوب وجه مشروح اوزره هر درجه
 و اوج میل بر فرض اعتبار ایله که خط مستقیم ایله
 مابین البلدین معلوم اولور و العلم عند الله و وحی
 مستقیم بین و مشاخرین مقدار امیال درجه
 اختلاف فایتدیلر بر ایسان اولدی که بظهور قولده التمش الی میل و بر میلک
 ثلثانی قدر در و ناموند رصدی اوزره الی اللان الی میل و ثلثان میل قدر در و باختلاف
 بناء این شاطری چند بر درجه فی التمش میل اعتبار ایدوب دیکه فی عملت علی
 مابین الاقدمین و الحدیثین امدی هر درجه علامه مذکور قولند و ماخذ التمش
 مناسب کورینور **حاشیه** فی بیان ارتفاع المرتفعات اگر بر مرتفع شخص طول
 قائم بین بلک مراد اینسکه اگر اول شخصک مسقط قولند وصول ممکن اولوب و بر جا
 بر هموار زمین و ارایسه خصلی قوس ارتفاعه قرق بشرح رجبا و زینده وضع ایله
 و ربعی ایکی ایله مرتفع طولی ایلر و کبر و کبر و کیده سن تا هدف لریں دلو کلرند
 شخص مذکورک باشی کورینه با هدف لریں او سندان شعاع بصیر نفوذ ایدوب شخصک
 باشنه و اصل اولور و خط یند قرق بشرح رجبا و زینده طوره بر یا غلک طوره یعنی مو
 نشاید و موضع نشاید شخص مذکورک مسقط قولند و انچه در ذراع ایله اوج هر درجه

زاویه قائمه
 مرتفعاتک مجموع
 بی امیال اعتبار
 امیال و فرض
 معلوم اولور که

قائمکن مقدارین یعنی کوزکدن ارضه و انچه اوزرینه زیاده ایله که مجموعی اول شخصک
 ارتفاعی مقداری اولور **طریق آخر** شمسک ارتفاعی قرق بشرح رجبا اولدقد شخص مذکورک
 ظلین ذراع ایله اوج برین هر نه اولور سه اول شخصک قائم اول مقدار اولور **برین آخر**
 شخص مذکور ارتفاع برین و سائر الت هندی سبب احتیاج برینک اولور طریق بود
 بر و زین ایینه بی شخص مذکورک او کینه قویسه سکه شخص ایله نایان اولور بعد شخصک
 باشی ایینه نکر کزنده کورینجه ایلر و کبر و کبر و کیده سن و یا غلک طوره یعنی موضع
 ایسه نکر مرکز نه و انچه اوج برین هر نه اولور سه کاطل مقیاس تسمیه اولور و ایینه نکر
 مرکز نکر شخص مذکورک دیننه و انچه درخی اوج برین هر نه اولور سه کاطل شخص
 تسمیه اولور و ظل شخصک کف قائمک ضرب ایله حاصل ضربی قیل مقیاس اوزرینه قسمت ایله
 که خارج قسمت شخص مرتفع قائم اولور **طریق آخر** شخص مذکورک بر برینه بر طریق
 انچه تیکوب کبر و کبر و کیده سن تا شخصک باشی انچه کب با سندان کورینه و طوره
 موضع اوزرینه قائمکی زیاده ایدوب اول موضع اوزرینه نشاید وضع ایله و شخص مذکور
 دیننه بو نشا کلنجه اوج و هر نه اولور سه کاطل تسمیه ایله و هر نه قوراسته کک
 انچه کف مقیاس ضرب ایلیوب حاصل ضرب تانی تسمیه ایله بعد تانی فی اوله تقسیم ایله خارج قسمت
 شخص مذکورک ارتفاعی مقدار اولور **طریق آخر** شخص مرتفعک مسقط شاقولنه وصول ممکن
 اولر ایسه متلا ایینه اورتا سندان واقع اولان مناره یا سر و کچی اول خطی قوس
 ارتفاعه قرق بشرح رجبا اوزرینه وضع ایله و بر بره طوره ب اول شخصک ارتفاع
 ال و اول موضع بر نشاید وضع ایله و خطی اجزاء ظلده بر اصبع ایلر و ویا کبر و نقل
 ایدوب بر اخر بر دینه ارتفاع ال و اول موضع درخی بر نشاید وضع ایله بعد اول
 یک نشا نکر باشی صایوب اولر ایله ضرب ایله و قائمکی حاصل ضرب اوزرینه زیاده ایله
 که مجموعی اول شخصک ارتفاعی مقداری اولور و انچه علم **قائده** هر حجوم و مغفول ای افضل
 المثنی برین علی قوشچی دیکه ارتفاع جبل بری من مانه فرسخ ثلاثه فرسخ و ربع فرسخ
 و بعضی علما دیکه کتبا برین ارتفاع هر جلی مرتی میشود و از نزد زای تا جبل فرسخ
 معلوم باشا ارتفاع آن کوه را معلوم تواند کرد بقاعده اربعه متناسبه بومعنا نکر
 شرحی ارباب استعداده ذهنه حواله اولوب بومقدار اوزره اکتفا اولند و مصل
 الله علی سیدنا محمد و آل و صحبه جمعین لکن نیکر قائده ایچو دیار بخرده استغالی شایع
 اولان الت ساعت که عقرب ساعت دیکه مشهور در بوالث ایله مقدار ایلر و نهار و اوقا

نوع آخر

صلوات

قائده في استخراج المجهول بالا بقية المتناسبة او لا معلوم اولها كما در بقية متناسبه
 انذبه عبارته که درت عدد اوله اوله ثانیه نسبتی ثالثه ثانیه نسبتی کبی اوله مثلا
 ۱۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰۰ اول ثانیه نصفی اولدنی کبی ثالثه رابعه نصفه امده طرفیک
 برین طرف اخره ضرب اینسک حاصل هر قاج اولورسه وسطک برین وسط اخر
 ضرب اینسک حاصل اول مقدار اولور امده طرفیک بری مجهول اولسه وسطک
 برین وسط اخره ضرب ایندوب حاصل ضربی طرف معلومه قسمت المیکه خارج
 قسمت طرف مجهولدد و اگر وسطینک بر مجهول اسیه طرفیک برین طرف اخر
 ضرب ایندوب حاصل ضربی وسط معلومه قسمت المیکه خارج قسمت وسط مجهول
والله اعلم قائده فی بیان الاختلاف فی درجه واحده بین المقدمین والمتأخرین
 و كيفية تحصيل ذلك المقدار او لا معلوم اوله که کره زمین او زره فرض اولان
 اعظمه و اتری **مثلا** خط استوا کبی سکز یک فرسخ و قطر زمین تقریباً یکی
 بیک بسوز قرقرت فرسخ و نصف قطری بیک یک بوز تیش اوج فرسخ اولن
 او زره حکم ایشلر بولکلامی هر کویا شتسه استبعاد بلکه انگار ایدر ایدر
 در که برین بیان ایدر حکم تفصیل ایدر بوشمه حل اولر بعض قواعد هندسه
 بیان اولنق لازم کورینور **قائده** هر دائره نکه محیطه قطرینک اوج مثل و تری
 در امده مابینلر نده اولان نسبت یکری ایکینک بیدی یه نسبتی کیدر
 بوجهند که هر دائره نکه مقدار معلوم اولور **مثلا** بر قطر ۱۰۰ ذراع اولسه
 و بیدی یکری ایکه ضرب اینسک حاصل ضرب ۱۰۰ ذراع اولور معلوم اولد
 بوقطرک محیطی بوزلاله درت ذراع ایشلر و اگر محیطی بیدی ضرب ایندوب
 و حاصل ضربی یکری کبی به قسمت اینسک خارج قسمت قطری اولور **قائده**
 هر سطح دائره نکه مساحتی هر ادا اولسه نصف قطرین نصف محیطه
 ضرب ایدر حاصل ضرب سطح دائره اولور **قائده** هر کره نکه سطح ظاهری مسا
 اولنقیان طرفی بودر که کره نکه بونون قطرین اولر کره نکه وزرنده واقع
 اعظمه دو ایرک محیطه ضرب ایدر حاصل ضرب سطح کره نکه مقدار اولور
 بوجهند که کره نکه سطحی وزرنده واقع اولان اعظمه دو ایرک سطحک درت
 مثل قدر در بقواعد معلوم اولدی اسیه سطح زمینک بر درجه نکه مقدارین
 تحصيل بوموال او زره در که زمین او زره دائره نصف النهارک سطحک دائره

در سه بر کسنا اول دائره نکه او سنده طور و ب قطب عالمک ارتفاعین که بر
 بلدانده عبارته تحصيل ایدر ایلر و ایلر و یکبر و کبر اول قدر حرکت ایدر که
 ارتفاع قطب اول تحصيل ایدر کبی ارتفاعه کامل بر درجه ناقص یا خود
 زاندا اوله بشرط انکر دائره حرکتی دائره مرسومه او زرنده اوله و ایشلر ایشلر
 برین سائر ایشلر نصیب ایدر ب حرکتی ایشلر ایشلر ایشلر اوله یا خود
 شمسک غایت ارتفاعین تحصيل ایدر کده صکره قطب عالمه قبال یا ایدر
 ایدوب دائره مرسومه نکه او زرنده سنوال مشرح او زره حرکت المیه تا
 ارتفاع مذکور بر درجه یا زیاده یا نقصان اوله بوقت یکی موصوفین
 مابینین روی زمینک بر درجه مقداری اولور ذراع المیه اولوب ضبط المیه
 چونکه محیطه دائره مرسومه ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 اولان عدد ذراعی ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 محیطه دائره عظیمه نکه مقداری اولور ذراعی ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 مرکزی مرکز عالمه سطحی فلک البروجک سطحه مواز ایدر بر هر دائره که
 سطحی ارض او زرنده مفروض اوله فلک نامنده مفروض اولان دو ایشلر عظامک
 سطحه مفروض اولور فلک نامنده واقع دو ایشلر درجات و دقائق و ثوانی
 منقسم اولدنی کبی سطح ارض او زره واقع اولان دو ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 منقسم اولوب جزایری بویوککده و کوچککده متفاوت اولور مقدار دائره
 مرسومه بوطر بقیل معلوم اولنجه علم مساحت مفروض اولوب برین بیان ایدر
 قواعد ایدر قطر ارض و نصف قطر ارض و مساحت سطح ظاهر ارض معلوم اولوب
 شبهه مندرفع اولور و بومعانی تجریه ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 اولان بطلمیوس وانک متانی گنده ارض او زرنده مرسوم اوله محیط
 دائره در بر درجه مابین ایدر ب ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 بولدیله و هر میل اوج بیک ذراع و هر ذراع او توز ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 خلفه نکه ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر
 الا ایشلر
 ذراعی یکری درت ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر ایشلر

لذکه

عده

قائده

